

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

ESTUDI COMPARAT DE LES LLIBERTATS EN L'ENSENYAMENT DINS DE LES LLEIS EDUCATIVES DE LA DEMOCRÀCIA ESPANYOLA

Màster en Política, Gestió i Direcció en Organitzacions Educatives
Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació

VALÈNCIA, SETEMBRE, 2014

BORJA MATEU LUJÁN

Tutor: Luis Miguel Lázaro Lorente

Taula de contingut

1.	Introducció	3
2.	Llibertats en l'ensenyament	4
2.1	Llibertat de càtedra.....	6
2.2	Llibertat de creació de centres educatius, dret a tindre un ideari i a estar subvencionat per l'Estat.	8
2.3	Llibertat d'elecció de centre per part dels pares.....	10
2.4	Llibertat del centre (autonomia)	12
2.5	Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes	13
3.	Objectius	15
4.	Metodologia i materials utilitzats.....	15
5.	Estudi comparat de les llibertats d'ensenyança en les lleis educatives espanyoles de la democràcia.	17
5.1	Llibertat de càtedra.....	17
5.1.1	Cerca i justificació d'indicadors.....	17
5.1.2	Taula 1: Llibertat de càtedra.....	18
5.1.3	Anàlisi	19
5.2	Llibertat de creació de centres educatius, dret a tindre un ideari i a estar subvencionat per l'Estat.	20
5.2.1	Cerca i justificació d'indicadors.....	20
5.2.2	Taula 2: Llibertat de creació de centres educatius.....	22
5.2.3	Anàlisi	29
5.3	Llibertat d'elecció dels pares.....	36
5.3.1	Cerca i justificació d'indicadors.....	36
5.3.2	Taula 3: Llibertat d'elecció dels pares	38
5.3.3	Anàlisi	41
5.4	Llibertat del centre (autonomia dels centres públics).....	43
5.4.1	Cerca i justificació d'indicadors.....	43
5.4.2	Taula 4: Llibertat del centre (autonomia dels centres públics).....	44

5.4.3	Anàlisi	57
5.5	Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes	61
5.5.1	Cerca i justificació d'indicadors	61
5.5.2	Taula 5: Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes	62
5.5.3	Anàlisi	65
6.	Conclusions	66
	Primera part	66
	Segona part	73
7.	Bibliografia	81

1. Introducció

Les llibertats en l'ensenyament sempre ha sigut un tema present i determinant en totes les reformes educatives del nostre país. La constitució de 1978 no determina quina llibertat ha de dominar sobre l'altra, sinó que les entén totes per igual. Així, són les Lleis Orgàniques educatives les que han anat determinant des de la democràcia quines llibertats haurien de predominar sobre altres en funció de les ideologies que sustenten cada partit polític que les ha creades.

L'objecte d'aquest treball, doncs, és el de realitzar un estudi comparat entre les diverses lleis educatives de la democràcia espanyola en referència a les llibertats en l'ensenyament que presenten cadascuna. Les llibertats a les que va dedicat aquest estudi seran la llibertat de càtedra, la llibertat de creació de centres educatius (idearis), la llibertat d'elecció dels centre per part dels pares, la llibertat del centre respecte a l'administració educativa (autonomia) i per últim la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes.

Així la hipòtesi de la qual partisc i que pretenc comprovar en aquest treball d'investigació és si realment: les diferents llibertats d'ensenyament són una peça tan clau en les reformes educatives, que tan sols amb conèixer la relació que existeix entre elles es pot determinar fins i tot el tipus de política educativa que ha emprat cada partit.

Aquest estudi comparat està estructurat en 7 capítols contant amb aquest. El següent capítol defineix l'aparició i l'evolució de les principals llibertats que hi trobem en l'ensenyament. Al capítol 3 estan definits els objectius d'aquest treball tant el principal com els específics. Seguidament trobem la metodologia i els materials utilitzats al capítol 4.

Una vegada definides les principals llibertats en l'ensenyament crearé unes graelles al capítol 5 per tal de juxtaposar diferents fragments de les lleis educatives que s'han aprovat a Espanya des de la democràcia. En concret seran 5 les graelles, una per a cada tipus de llibertat. La tria d'aquests fragments es farà en base a uns indicadors que hauran de tindre les característiques definides en la metodologia i que es definiran abans de cadascuna de les llibertats en l'ensenyament.

Finalment, després d'haver juxtaposat la informació, serà el moment de realitzar la comparació entre les diferents lleis per tal de traure les conclusions oportunes i comprovar si la hipòtesi inicial és correcta.

2. Llibertats en l'ensenyament

Parlar de llibertats en l'ensenyament sempre és un bon averany, posat que permet als ciutadans triar entre diverses opcions quina és l'educació que més s'adequa als seus ideals. Però, inclús quan existeix llibertat en l'educació no tot el món vol la mateixa llibertat. D'aquesta manera, els principals partits polítics espanyols que han tingut oportunitat de dissenyar les lleis educatives han anat donant més importància a unes llibertats o altres en funció dels seus ideals.

Durant la redacció de la Constitució Espanyola del 1978 les principals corrents ideològiques espanyoles ja presentaven aquestes divergències front a quines llibertats d'ensenyament eren més propícies per als seus interessos. “El PSOE defensava un model d'escola única, pública i laica. La UCD defensava la llibertat d'ensenyament, i per tant la llibertat d'elecció de centre docent, per al que es feia necessari reconèixer la llibertat de creació de centres i de dotar-los d'ideari propi” (Vidal Prado, 2003-2004). Com veiem els dos cercaven l'existència d'un pluralisme en l'educació, però el primer ho feia a través d'un pluralisme intern en el que fóra la llibertat de càtedra dels mestres la que afavorira l'educació plural dins d'un mateix centre, i el segon cercava una pluralitat externa en els que foren diferents centres amb idearis determinats els que ofertaren aquesta pluralitat.

Per resoldre aquest confrontament d'interessos finalment es va crear una Constitució que incloguera tant els ideals del PSOE com els de la UCD, i així va quedar una constitució que permet lleis educatives de les diferents ideologies tal i com es pot veure a l'article 20c i l'article 27. El primer reconeix la llibertat de càtedra i el segon reconeix la creació de centres educatius diferents als de l'Estat, i deixa la porta oberta a una possible subvenció tot i que no reconeix en cap moment que els centres educatius puguin tindre ideari propi tal i com volia la UCD.

A aquest debat preconstitucional que hi havia entre els diferents partits, s'ha d'afegir un nou element a tindre en compte i és que com veurem, Espanya, va ratificar alguns Pactes i Documents internacionals sobre el Respecte dels Drets Humans abans del 1978. Aquest fet va provocar que els juristes a l'hora de redactar la Constitució també hagueren de tindre en compte aquests documents ratificats.

Tots aquests documents dels que parlem estan basats en la Declaració Universal de Drets humans de 1948, i tots ells formen el que s'anomena la Carta Internacional de Drets

Humans. A banda d'aquests documents internacionals, Europa també va crear els seus propis basats també en la Declaració Universal de Drets Humans. Aquests també van ser ratificats per Espanya, però després de la Constitució de 1978. No obstant això, també s'han de tindre en compte per a les següents lleis educatives.

A continuació en cada tipus de llibertat veurem quins articles dels documents citats en fan referència, i per tant, al estar ratificats per Espanya van ser molt importants a l'hora dissenyar la Constitució i les posteriors lleis educatives. Però abans veurem quina és la relació entre els diferents documents. En primer lloc, començarem parlant sobre la Declaració Universal de Drets Humans de 1948. Aquest va ser el primer document que es va pronunciar sobre aquest tema, però sols té valor orientatiu. Tanmateix, aquest va ser molt important perquè va donar peu a la creació dels textos dels següents tractats internacionals i europeus: Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals (1966), Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1966), Convenció relativa a la Lluita contra les Discriminacions en l'Esfera de l'Ensenyament (1960), Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals (1950), i per últim, Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2007).

Com hem pogut observar en el debat preconstitucional sobre l'educació, les principals llibertats en l'ensenyament són la llibertat de càtedra i la llibertat de creació de centres educatius amb un ideari propi, però podem trobar altres que es deriven en gran mesura d'aquestes dues. Així tenim la llibertat d'elecció de centre per part dels pares, la llibertat del centre respecte a l'administració educativa (autonomia) i per últim, la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes.

Tanmateix, per tal de realitzar un estudi comparat de les diferents llibertats d'ensenyament que es presenten a les Lleis Educatives Espanyoles de la democràcia és necessari conèixer com van sorgir i com han evolucionat cadascuna d'aquestes llibertats, per tal de poder fer-ho amb el màxim rigor possible.

No obstant això, encara que en general els partits progressistes advocaven per una educació inclusiva en el que la pluralitat estiga a nivell intern i els partits conservadors pensen a l'inrevés; és el context, les tradicions i les tendències internacionals les que determinen aquest posicionament en cada moment.

A continuació, analitzarem en els apartats següents quin va ser l'origen i l'evolució de les principals llibertats en l'ensenyament.

2.1 Llibertat de càtedra

“La llibertat i independència del professor universitari sorgeix històricament al segle XIX, quan els liberals van culminar el procés de secularització, el traspàs del control de l'ensenyament universitari de l'Església a l'Estat.” (Arce Gómez, 2004, p. 73)

Aquest procediment de secularització s'inicia amb el despotisme il·lustrat i es culmina amb el liberalisme doctrinari. Així, en el traspàs de poder de l'Església a l'Estat s'alterà en gran mesura la llibertat i autonomia del professor universitari. Els professors a partir d'eixe moment van adquirir uns privilegis que entraven en contradicció amb la total subordinació que la resta de funcionariat havia de mostrar amb l'autoritat administrativa. Aquestes llibertats, van ser anomenades llibertats de càtedra i permetien als docents exposar els coneixements segons les seues pròpies conviccions, independentment de l'opinió dels poders públics.

Tanmateix, tot i que la llibertat de càtedra ja va sorgir al segle XIX per als professors universitaris, a Espanya no és fins a la Constitució de 1931 quan adquireix rang constitucional com és pot observar en l'article 48.3 d'aquesta. En aquest article “La llibertat de càtedra queda reconeguda i garantida” però pel que es pot entendre no sols per al professorat universitari sinó també per a la resta del professorat.

Després de la II República Espanyola, amb l'arribada de la dictadura desaparegué el dret dels professors a la Llibertat de càtedra. No obstant això, un any abans de la Constitució de 1978, Espanya, va ratificar un pacte internacional que introduïa la llibertat de càtedra, i d'aquesta manera havia que tindre-la en compte per a les constitucions i futures lleis educatives. Aquest va ser el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1966) i fa referència a llibertat de càtedra al seu Article 18.1 donant llibertat de pensament i de consciència en l'ensenyament.

Així, en la Constitució de 1978 la llibertat de càtedra queda reflectida i s'estén a tots els docents que conformen el sistema educatiu. A Itàlia ocorre un cas semblant, i la llibertat de càtedra cobreix a tots els docents, però són molts més els països com és el cas d'Alemanya en el que la llibertat de càtedra sols està reconeguda per als professors

universitaris (Embid Irujo, 1983). D'aquesta manera podem veure que encara que la llibertat de càtedra estiga present en el països anomenats, aquesta pot tindre un abast major o menor.

Tampoc la llibertat de càtedra que està recollida a la Constitució de 1978 gosa d'una llibertat plena. Aquesta està limitada per altres llibertats, al igual que les altres llibertats en l'ensenyament estan limitades per ella. És per això, que és difícil col·locar on es troben els límits entre les diferents llibertats. Tanmateix, una definició útil i clarificadora podria ser aquesta: El mestre és amo dels seus coneixements i de la pedagogia que utilitzarà per a transmetre'ls, però la llibertat de càtedra en cap moment protegirà l'emissió d'opinions que no guarden relació amb la matèria impartida i foren simples comentaris ideològics (Embid Irujo, 1983).

Però com la Constitució de 1978 no defineix amb claredat quins són els límits, finalment, aquesta tasca va ser assumida pel Tribunal Constitucional a través de les seues sentències. Aquest tribunal per a la seua sentència, no hi ha dubte, que també es va servir dels tractats internacionals i europeus ratificats fins al moment. Aquests eren el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1966), Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals (1966), Convenció relativa a la Lluita contra les Discriminacions en l'Esfera de l'Ensenyament (1960), i per últim Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals (1950). Així, el Tribunal Constitucional va haver d'analitzar d'aquests tractats tan els apartats referents a la llibertat de càtedra com el referits a llibertat d'elecció dels pares, i la creació de centres distints als de la xarxa pública.

La qüestió més polèmica que es resol en aquestes sentències va ser la de quina és la llibertat de càtedra que pot posseir un mestre que es trobe treballant en una escola sostinguda amb fons públics o no i que dispose d'un ideari propi. D'aquesta manera, el Tribunal Constitucional amb la sentència STC 5/81, de 13 de febrer, es va pronunciar amb la idea de que si l'ideari de centre ja estava creat quan el professor va entrar al centre, ell va ser lliure de incorporar-se a aquest centre, i per tant ha d'acatar-lo. Pel contrari si l'ideari es va crear posterior a la seua incorporació no té perquè estar subjecte al que dicte aquest ideari. De totes formes per tal de fer compatibles les dues llibertats, aquesta sentència també apunta que dins de les escoles amb ideari, la llibertat de càtedra no

permetrà als professors dirigir atacs oberts o solapats contra eixe ideari, però tampoc obligarà a aquests a fer apologia d'aquest.

Per tant, la llibertat de càtedra ha de conviure amb l'ideari dels centres i amb el nivell en el que desenvolupen el professors la seua tasca de tal forma que aquesta serà més plena a mesura que avancem cap a un nivell superior d'estudis i quan el centre no dispose d'un ideari.

D'aquesta sentència també es pot extraure una altra idea molt important i és el fet de que la llibertat de càtedra a Espanya sols pot ser efectiva de forma parcial en el que es refereix a l'acte d'educar (transmetre valors, creences religioses o morals) i no tindrà pràcticament cap implicació en el que es refereix a la tasca d'ensenyar, posat que els continguts, les competències i els criteris d'avaluació venen definits per les autoritats educatives.

Finalment en l'any 2007, la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, es converteix d'obligat compliment per als països components. Tot i això, aquesta no obliga a cap modificació de la Constitució ni de cap aspecte de la llei educativa en vigor, però sí que és significant que per primera vegada apareix de forma literal en un tractat d'aquestes característiques que "Es respecta la llibertat de càtedra" (Article 13).

2.2 Llibertat de creació de centres educatius, dret a tindre un ideari i a estar subvencionat per l'Estat.

La llibertat de creació de centres educatius, com he dit adés, va ser defensa pels partits conservadors durant la redacció de la Constitució de 1978. El que pretenien aquests partits era mantindre una educació plural a través de la creació de centres que tingueren un ideari diferent de tal forma que hi haguera varietat on elegir. Principalment, l'objectiu d'aquests partits polítics era poder crear centres catòlics com alternativa als centres Estatals. A la Constitució de 1978 aquesta llibertat es mostra en l'article 27.6 "Es reconeix a les persones físiques i jurídiques la llibertat de creació de centres docents, dins del respecte als principis constitucionals" i també en l'article 27.3 on "Els poders públics garanteixen el dret que assisteix als pares per a què els seus fills reben formació religiosa i moral que estiga d'acord amb les seues pròpies conviccions."

El que defensaven els partits conservadors durant la redacció de la Constitució era que l'Estat tornara a desempènyer la funció subsidiària en matèria d'educació que havia ocupat abans. És a dir, que l'Estat sols actuara allà on la iniciativa social no poguera arribar. Principalment, açò era deixar en mans de l'església la major part de l'educació.

Però per aquest fet puntual, no podem concloure que els partits conservadors sempre han sigut defensors de la pluralitat externa. Un exemple clar a Espanya el vam tindre amb la creació de la Institució Lliure d'Ensenyança (ILE) a finals del segle XIX. Aquesta va ser creada per un grup de catedràtics de la Universitat Central de Madrid que es negaren a assumir el dogma religiós, moral i polític d'aquella època en favor de la llibertat de càtedra. Aquesta institució va crear un centre universitari laic privat en primer lloc, però després amplià el seu ensenyament per arribar també a l'educació primària i secundària.

Amb aquest exemple podem observar que tot i que les diferents corrents ideològiques sempre mantenen una idea prou uniforme, aquestes poden canviar, en funció del context, la tradició i l'època.

Actualment, la llibertat de creació de centres ha anat un pas més enllà i no sols es conforma amb que cada centre tinga dret a crear el seu propi ideari, sinó que, el que es reclama ara és que aquests centres estiguen subvencionats totalment per l'Estat. A la Constitució Espanyola de 1978 es diu a l'article 27.9 "Els poders públics ajudaran als centres docents que reuneixen els requisits que la llei establisca". Però d'aquest article que en cap moment obliga a subvencionar per complet aquest tipus de centres, alguns partits polítics han aconseguit que sí reben subvencions que cobrisquen la totalitat de les despeses del centre.

El raonament d'aquest fet recau en què per tal que la llibertat d'elegir centre siga una possibilitat real, el factor econòmic no ha de ser un inconvenient que coarte la llibertat d'elecció de centre. Però, a més d'aquest motiu també hi havia un altre problema més important que hi havia que resoldre cap a la dècada dels vuitanta. El sistema educatiu espanyol arrastrava des de sempre un dèficit d'escolarització bàsic molt elevat i junt al fort creixement demogràfic (*baby boom*) i l'ampliació dels anys d'escolarització obligatòria era necessari buscar una solució (Fernández Llera & Muñoz Pérez, 2012). La manera de resoldre aquest problema va ésser a través de la creació d'un sistema escolar mixt de centres educatius públics i privats-concertats. Aquesta mesura, encara que anava en contra de les ideologies progressistes, va ser acceptada perquè van considerar que

l'accés de tothom a l'educació era el més necessari, i ja hauria temps per a canviar aquest sistema. Així, aquest sistema educatiu mixt no va deixar descontent a ningú però tampoc conforme.

Pel que fa a la llibertat de creació de centres en els tractats internacionals i europeus sols podem trobar una referència en la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2007). Aquesta ho fa al seu Article 14: "Es respecta [...] la llibertat de creació de centres docents dins del respecte dels principis democràtics". Fins al 2007 cap tractat d'aquesta magnitud contenia aquesta llibertat. No obstant això, en tots els anomenats en aquest treball, apareix reflectida la llibertat dels pares a triar la formació moral, filosòfica i religiosa que més s'adapte als seus fills. A més, en el Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals (Art. 13.2 i 14), en la Convenció relativa a la lluita contra les discriminacions en l'esfera de l'ensenyament (Art. 14.2) i en la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (Art. 4), és promulga que l'educació primària haurà de ser gratuïta per a tothom.

2.3 Llibertat d'elecció de centre per part dels pares

La llibertat d'elecció de centre per part dels pares és una llibertat que cada vegada està adquirint major importància com a conseqüència del canvi d'organització escolar al que estem assistint actualment. En l'educació ha sorgit una nova política educativa que cerca la competitivitat i l'excel·lència dels diversos centres educatius. Aquest canvi ha posat les famílies en el centre de l'educació transformant-les en consumidors d'uns centres educatius que necessiten dels clients per poder garantir la seua continuïtat.

Com pogut observar en l'apartat anterior la llibertat dels pares a triar formació moral, filosòfica i religiosa que més s'adapte als seus fills, està reconeguda en totes els tractats anomenats. Però tot i això, sols es reconeix de forma explícita el dret dels pares a triar el centre educatiu que desitgen en el Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals (Art. 13.3): "Els Estats part en aquest Pacte es comprometen a respectar la llibertat dels pares i, si s'escau, dels tutors legals, d'escollir per als seus fills o pupils escoles diferents de les creades per les autoritats públiques [...]". Tot i que dels altres tractats potser també podríem extraure aquesta llibertat però no de forma tan explícita. Però per a què aquesta llibertat siga real, els defensors reclamen que l'Estat es faça càrrec

de les despeses econòmiques de cada alumne, i aquest fet sí que no està reconegut en cap tractat ratificat per Espanya.

Principalment, aquesta llibertat d'elecció de centre per part dels pares és defensada per la dreta europea, però també hi existeixen per exemple organitzacions com OIDEL. Aquesta en concret té com a objectiu la promoció del dret a l'educació com a dret humà fonamental per al desenvolupament de la persona. Aquest dret, exigeix una prestació dels poders públics i la protecció de les llibertats de les parts implicades en l'educació (llibertat d'ensenyament). A més, a banda de les ideologies i organitzacions que defenen aquesta organització de l'educació, cada vegada existeixen més centres educatius com cooperatives escolars o centres concertats progressistes que també es desenvolupen en aquest nou sistema.

Els defensors afirmen que la llibertat de compra d'un servici educatiu estimula la competència i aquesta lliure competència provoca l'optimització del servici i redunda en el benefici del consumidor. Així, els defensors d'aquests nous models d'organització ja no parlen de l'educació com un dret sinó com un servici. Al consumidor se li entrega aleshores un poder enorme, ja que de la seua elecció depenen la continuïtat dels centres educatius.

No obstant això, són moltes les crítiques que rep aquesta llibertat dels pares a poder elegir el centre educatiu per als seus fills. “Una de les principals limitacions a la capacitat d'elecció de centre és la que es produeix en situacions d'excés de demanda” (Villarroya Planas & Escardíbul Ferrà, 2008). En aquestes situacions en que la demanda supera l'oferta s'acaba produint un efecte contrari al que inicialment es pretenia. D'aquesta manera, són els centres els que acaben triant als alumnes en compte dels alumnes els que trien al centre. Però en aquests casos de què pot servir subvencionar un col·legi per afavorir la llibertat d'elecció de centre, si finalment no està a l'abast de tothom?

A més, trobem crítiques a altres elements que restringeixen el principi de llibertat d'elecció de centre com: “Les aportacions que poden realitzar les famílies per la prestació d'activitats complementàries i en concepte d'ajudes a fundacions, associacions, etc.” (Villarroya Planas & Escardíbul Ferrà, 2008, p. 23). Aquestes aportacions econòmiques són de caràcter voluntari però aquest fet sol ser desconegut per molts pares i per tant, limita l'accés als alumnes de menys renta.

També, el fet de que moltes localitats no disposen d'alumnat suficient per tal de tindre més d'un centre educatiu, condiona la llibertat dels pares a elegir centre. O en el cas on si existeixen dos o més centres en la localitat de diferent titularitat, la no gratuïtat dels nivells previs a l'ensenyament obligatori condiona i restringeix la llibertat d'elecció de centre i com no, sempre en major mesura a les famílies amb rentes més baixes.

D'altra banda, els pares s'han fet coneixedors de que els alumnes que estudien envoltats de companys que obtenen bones notes, permeten un clima de treball agradable a l'aula i que vinguen d'entorns socioeconòmics favorables, tindran més probabilitats d'èxit educatiu que aquells que ho facen compartint aula amb alumnes repetidors o no interessats en l'aprenentatge, que tinguen problemes amb l'idioma o que vinguen de famílies desestructurades (Fernández Llera & Muñiz Pérez , 2012). Aquest fet junt a l'excessiva demanda dels centres concertats provoca en moltes ocasions la inestabilitat entre la igualtat i la llibertat.

2.4 Llibertat del centre (autonomia)

“L'autonomia és la capacitat de què disposa un centre per a prendre decisions per ell mateix” (Bolívar Botía, 2004, p. 99). Però l'autonomia en relació als centres educatius es pot veure des de dos punts de vista. Per una banda, trobem l'autonomia que fa referència a l'aspecte de gestió i per l'altra, la que fa referència a l'aspecte pedagògic.

Així si ens referim a l'autonomia de gestió ens apropem més a l'autonomia que caracteritza als centres privats i per tant, els defensors reclamen una escola que pugui ser gestionada amb mètodes de gestió privada. Pel que fa referència a l'autonomia pedagògica reclama major llibertat per tal de poder adaptar-se de la millor manera possible a les característiques de la societat i l'entorn en el qual es desenvolupa.

Però, els governs espanyols no han sigut aliens a que aquest tipus de llibertat que afecta al govern dels centres continga dos significats diferents i per tant, en la majoria d'ocasions han acabat justificant les seues reformes educatives en base a aquest concepte ambigu.

És cert que una centralització del sistema educatiu no permet avançar als centres en funció de les seues demandes, però d'altra banda, un gran augment de l'autonomia dels centres educatius també podria produir greus conseqüències tal com la desigualtat entre

centres, la pèrdua d'homogeneïtat del sistema o la desregulació de l'educació com a servei públic (Bolívar Botía, 2004).

En la història recent d'Espanya, després de la dictadura franquista i l'època preconstitucional en la qual existia un centralisme totalitari en educació, l'arribada de la democràcia va fer veure a molts experts en educació que seria interessant donar més autonomia als centres per tal de que es pogueren adaptar millor a les característiques de la societat i l'entorn en el qual treballaven. Així, va començar el procés de descentralització amb la transferència de competències educatives cap a les comunitats autònomes. Però aquest procés que deuria haver continuat donant més autonomia a nivell local i de centres, finalment no ho va fer. D'aquesta manera es va crear una nova centralització però al voltant de les Comunitats Autònomes. Per tant, vam passar d'una centralització de l'Estat a una centralització de les Autonomies i aquest no fa fer més que crear encara més regulacions que limitaven el marge d'actuació dels centres educatius en referència al desenvolupament del currículum. Tot i això, no cal dubte en que l'autonomia dels centres (tant pedagògica com de gestió) va augmentar notablement amb l'arribada de la democràcia.

Està clar que ampliant les cotes d'autonomia dels centres millorarien alguns aspectes de l'educació, però el fet és que “trençar amb la lògica moderna del servei públic uniformat i homogeni, condueix a camins incerts, si no es precisen coordenades i es delimiten els senders pels quals haja de transcórrer” (Bolívar Botía, 2004, p. 107). Així s'ha de tindre molta cura en administrar més autonomia als centres educatius públics, ja que un excés en aquesta podria trençar l'equitat i la cohesió interna que ha de garantir el servei públic.

2.5 Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes

A Europa degut a la gran diversitat que existeix de sistemes educatius, podem trobar-hi una gran varietat tant de sistemes comprensius, semicomprendius i diferenciats. Així hi trobem arguments vàlids per a la defensa de cadascuna d'aquestes postures. Els sistemes comprensius, per exemple, es caracteritzen perquè eviten la categorització i la classificació social i permeten el que s'anomena ascensor social o mobilitat social, als alumnes de rentes més baixes.

D'altra banda, els sistemes educatius diferenciats tenen l'avantatge de que poden cobrir les necessitats i les inquietuds d'un major nombre d'alumnes i inclús evitar en moltes ocasions el fracàs escolar dotant a aquests alumnes d'unes grans competències que els permeten trobar feina ràpidament, una vegada acabada la formació professional.

Llavors en el mig dels sistemes educatius comprensius i els sistemes diferenciats trobem els sistemes semicomprendius. Aquest model que intenta evitar la categorització social però alhora vol donar cabuda als diferents interessos individuals pareix que és una tendència actual en educació. D'aquesta manera, "els sistemes educatius més segregats han introduït elements de comprensivitat i els sistemes més integrats han realitzat reformes que han introduït elements de diversitat curricular" (Merino, Casal, & Garcia, 2006, p. 1068-1069).

Encara que són molts els factors que afecten a la creació d'un sistema educatiu, normalment els sistemes comprensius són defensats pels partits polítics progressistes mentre que els sistemes diferenciats són pel contrari defensats pels partits liberals.

Pel que fa al sistema educatiu espanyol fins als anys 70 no podem parlar d'un sistema comprensiu o diferenciat, ja que la majoria de joves simplement no tenien l'oportunitat d'anar a classe. Però, amb la Llei General d'Educació (1970) sense dir-ho expressament es va començar a crear un sistema comprensiu a l'unificar l'ensenyament primari i allargar l'escolaritat fins als 14 anys. Aquest sistema comprensiu es va allargar durant alguns anys fins que va aparèixer el gran problema del fracàs escolar. Per tal de resoldre'l, diferents governs han començant a introduir mesures diferenciades als últims cursos de l'educació obligatòria creant així un sistema educatiu semicomprendiu.

Potser el sistema educatiu semicomprendiu siga el més apropiat per a crear una educació de qualitat i que no categoritze als alumnes en funció de les rames educatives que trien. Per tal que funcione de forma correcta aquest sistema necessita tindre diferents itineraris que permeten satisfer els interessos individuals i que tots ells tinguen una connexió real entre els nivells i els diferents itineraris i les seues modalitats que permeta als alumnes passar d'unes a altres amb certa normalitat, sense necessitat d'haver de tornar a començar des del principi d'eixa via. A més, aquest sistema també ha de suplir les diferències extraescolars que poden condicionar l'elecció d'una modalitat o d'altra, com pot ser l'economia familiar.

3. Objectius

Objectiu principal:

- Considerar quina relació existeix entre les llibertats d'ensenyament que es promulguen en les diferents lleis educatives de la democràcia espanyola en funció de les corrents ideològiques dels partits que les han creades.

Objectius específics:

- Determinar quina ha sigut l'evolució de cadascuna de les cinc llibertats d'ensenyament que són estudi d'aquest treball.
- Observar i identificar aspectes on les tradicions o les tendències internacionals de vegades han influït tant en els partits polítics que inclús han realitzat lleis educatives que no estaven totalment d'acord amb les seues conviccions ideològiques.

4. Metodologia i materials utilitzats

En la realització d'aquest treball utilitzaré un model d'investigació que està enquadrat dins del paradigma qualitatiu i el desenvoluparé a través de les tècniques d'anàlisi de contingut i de metodologia comparada. D'una banda, aquesta metodologia ha rebut moltes crítiques per part dels defensors de la metodologia positivista, principalment perquè és subjectiva i està sotmesa a valors de l'investigador. D'altra banda, "els defensors de la investigació de tall qualitatiu argumenten que els objectius de les seues investigacions són diferents als de les recerques quantitatives, però que si es desenvolupen de forma adequada i conscient tenen igual valor que aquestes" (López Noguero, 2002, p. 169-170).

El que podem afirmar és que per molt que els positivistes estiguen en contra de les investigacions basades en aspectes qualitatius, per a la majoria de ciències socials el paradigma qualitatiu és la única forma d'investigació. Així, el que es tracta ara és de cercar la manera més apropiada i amb més rigor per tal de que aquesta investigació adquirisca la màxima credibilitat i validesa possibles. Tanmateix, l'anàlisi de contingut no disposa encara d'un patró o esquema per a desenvolupar, sinó que sols unes xicotetes

pautes a seguir. És per això, que en aquest treball crearé el meu propi guió per tal de mantindre un ordre que done claredat i rigor a la investigació.

En primer lloc, el que he fet és conèixer l'estat de la qüestió que pretenc analitzar. Per tant, he analitzat en què consisteixen i com van aparèixer les diferents llibertats en l'ensenyament. Per poder aconseguir aquesta informació no sols m'he hagut de remetre a llibres i articles d'autors que estigueren reconeguts com autoritats en aquest tema, sinó que també he considerat oportú analitzar la Constitució Espanyola de 1978 i algunes sentències del Tribunal Constitucional que ajuden a definir on es troben els límits de cadascuna de les llibertats en l'ensenyament.

Una vegada recopilada la informació s'ha de categoritzar, aquest és un aspecte essencial de la metodologia qualitativa ja que de no desenvolupar-se correctament la investigació no seria vàlida. Les rúbriques que he seguit per tal de crear les diferents categories han sigut les següents: que existisca una homogeneïtat entre les diverses categories per tal de poder-les comparar, que cadascuna de les categories sols es limite a un contingut i que no caiga en l'ambigüïtat d'incloure continguts pertanyents a altres categories, que siguen objectives, que representen a tot el text i que siguen adequades i pertinents a l'objecte de la investigació.

Finalment, les categories que he triat, com heu pogut observar, han sigut cinc i fan referència a les diferents llibertats que analitzarem: la llibertat de càtedra, la llibertat de creació de centres educatius (idearis), la llibertat d'elecció dels centres per part dels pares, la llibertat del centre respecte a l'administració educativa (autonomia) i per últim, la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes.

Després de categoritzar la informació és el moment de trobar aquestes categories en les diverses lleis orgàniques educatives que s'han aprovat a Espanya des de la democràcia. Aquestes lleis les he extret del Butlletí Oficial de l'Estat en format digital a través de la pàgina web www.boe.es i són: la Llei Orgànica Estatut de Centres Escolars (LOECE, 1980), la Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE, 1985), la Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE, 1990), la Llei Orgànica de Participació, Avaluació i Govern dels Centres Educatius (LOPEGCE, 1995), la Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació (LOCE, 2002), la Llei Orgànica d'Educació (LOE, 2006), i per últim, la Llei Orgànica de Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE, 2014). Tot i que algunes d'aquestes lleis no van entrar en vigor les he incloses totes perquè

considere que ens ajudaran a fer més visible l'evolució d'aquestes cinc llibertats de l'ensenyament que he triades.

La següent tasca que es planteja és la de cercar indicadors que facen referència a cadascuna de les diferents llibertats d'ensenyament en les diferents lleis educatives. Amb tots els indicadors que facen referència al mateix tipus de llibertat i considere que siguin útils per aquesta investigació, crearé una sèrie de taules (una per a cada llibertat) per tal de poder comparar les diferents llibertats d'ensenyament en cada llei. Perquè aquesta investigació siga més completa, els indicadors no sols seran extrets dels preàmbuls de les lleis orgàniques, sinó que seran extrets del conjunt de cada llei educativa.

Un cop queden emplenades les diferents taules, el que tenim és una juxtaposició amb els fragments extrets de cadascuna de les lleis educatives en referència als diversos indicadors. El següent pas a la juxtaposició és la comparació dels diferents indicadors que configuren cadascuna de les llibertats. Aquest apartat és un dels més importants d'aquest treball, ja que la comparació no sols ha de centrar-se en trobar semblances o diferències sinó que ha d'anar més enllà.

5. Estudi comparat de les llibertats d'ensenyança en les lleis educatives espanyoles de la democràcia.

5.1 Llibertat de càtedra

5.1.1 Cerca i justificació d'indicadors

Una vegada he recopilat informació sobre la llibertat de càtedra és el moment d'analitzar totes les lleis educatives per tal de ressaltar els articles o frases que tracten qualsevol aspecte que faça referència a aquest concepte. Després de localitzar-los és el moment de cercar els indicadors pertinents per tal de poder realitzar la comparació de la manera més adequada i exacta. Tot i que seria oportú almenys tindre diversos indicadors de cada llibertat en aquest cas, pel fet de que la llibertat de càtedra siga un aspecte tan concret he recorregut a un sol indicador: definició de la llibertat de càtedra. Aquest indicador ens permetrà conèixer que importància té la llibertat de càtedra en cadascuna de les lleis i si té o no prioritats sobre les altres llibertats.

5.1.2 Taula 1: Llibertat de càtedra

Indicadors	LOECE 1980 UCD	LODE 1985 PSOE	LOGSE 1990 PSOE	LOPEGCE 1995 PSOE	LOCE 2002 PP	LOE 2006 PSOE	LOMCE 2014 PP
Definició de la llibertat de càtedra	<p>“Els professors, dins del respecte a la Constitució, a les lleis, al reglament de règim interior i, si s'escau, a l'ideari educatiu propi del centre, tenen garantida la llibertat d'ensenyament. L'exercici d'aquesta llibertat s'ha d'orientar a promoure, dins del compliment de la seua específica funció docent, una formació integral dels alumnes, adequada a la seua edat, que contribuísca a educar la seua consciència moral i cívica, en forma respectuosa amb la llibertat i dignitat personals dels mateixos.” (Article 15)</p>	<p>“Els professors, en el marc de la Constitució, tenen garantida la llibertat de càtedra. El seu exercici s'orientarà a la realització dels fins educatius, de conformitat amb els principis que estableix aquesta Llei.” (Article 3)</p>	<p>“La Constitució ha atribuït a tots els espanyols el dret a l'educació. Ha garantit les llibertats d'ensenyament, de càtedra i de creació de centres.” (Preàmbul)</p>			<p>“El sistema educatiu espanyol, configurat d'acord amb els valors de la Constitució i assentat en el respecte als drets i llibertats reconeguts en aquesta, s'inspira en els següents principis:</p> <p>c) La transmissió i posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminades.” (Article 1)</p>	

5.1.3 Anàlisi

Com es pot veure en la taula anterior no ha sigut fàcil trobar aquest indicador en totes les lleis educatives, i inclús en les que hi ha alguna referència llevat de la primera llei, no solen descriure amb claredat fins on ha d'arribar la llibertat de càtedra. Aquesta vaguetat en les lleis sobre l'abast d'aquesta llibertat pot tindre la seua explicació en la Sentència del Tribunal Constitucional STC 5/81 del 13 de febrer. En la Constitució Espanyola de 1978 com s'ha explicat adés, tant la llibertat de càtedra com la llibertat de creació de centres es troben reconegudes a la constitució però en cap moment es diu quin és l'abast de cadascuna d'elles.

Va ser llavors en la LOECE de 1980 la primera vegada que els polítics van tindre l'oportunitat de desenvolupar fins on podria arribar la llibertat de càtedra. Així la UCD va aprofitar per poder atorgar als centres dret a tindre un ideari propi, cosa que va intentar pocs anys abans en les negociacions per crear la Constitució de 1978. Des de l'oposició no van tardar a arribar les crítiques cap a l'ideari i és per això que el PSOE va presentar un recurs d'inconstitucionalitat contra la LOECE. La inconstitucionalitat venia definida per la inexistència d'una clara definició del que havia d'incloure l'ideari dels centres.

D'aquesta forma el Tribunal Constitucional va ser l'encarregat de definir fins on podrien arribar la llibertat de càtedra i el dret a tindre un ideari propi. En primer lloc, aquesta sentència deixa ben clar que la llibertat de càtedra i dret a tindre un ideari de centre són llibertats que es limiten una a l'altra i per això mai una llibertat pot reduir a l'altra. També, deixa clar que en els centres amb ideari propi, els professors no hauran de fer apologia del centre, però tampoc podran anar-hi en contra d'aquest. Però el Constitucional a més, ja va avançar que definir el límits d'aquestes llibertats no seria un aspecte senzill i per tant, sempre que hi haguera col·lisió entre aquestes s'haurien de resoldre als tribunals.

Potser sorprèn que aquesta primera llei orgànica d'educació és la que fera més referència a la llibertat de càtedra, però si analitzem l'article 15 amb deteniment, el que podem observar és que l'únic que s'està fent és coartar-la al introduir l'ideari. No obstant això, aquesta llei (amb la definició del tribunal constitucional del què podria incloure un ideari) va aconseguir el seu propòsit i ja cap llei fins al moment, com es pot veure en la Taula 2, ha intentat suprimir l'ideari dels centres.

5.2 Llibertat de creació de centres educatius, dret a tindre un ideari i a estar subvencionat per l'Estat.

5.2.1 Cerca i justificació d'indicadors

Per contra a la llibertat de càtedra, la llibertat de creació de centres ha sigut un tema molt recurrent en les lleis educatives espanyoles. És per això, que al trobar molta informació en cada llei he pogut seleccionar molts més indicadors. En total el nombre d'indicadors final ha sigut de quatre.

Com ja hem pogut observar al capítol 2 d'aquest treball, en l'apartat corresponent a la llibertat de creació de centre, la Constitució de 1978 ja deixava clar a l'article 27.6 que qualsevol persona física o jurídica podria crear centres docents. Així, l'atenció ara es centrava principalment en veure en quin grau oferiria finançament l'administració a aquests centres en les lleis orgàniques d'educació i si tindrien o no dret a tindre un ideari propi.

Llavors aquests dos aspectes: finançament i ideari, han sigut els principals indicadors que he utilitzat. Però a més, també he considerat oportú incloure altres dos indicadors com: limitacions de les administracions educatives a canvi del concert educatiu i de l'homologació, i limitacions de les administracions educatives per mantindre l'equilibri entre llibertat i igualtat (a banda de l'admissió d'alumnes sense necessitats educatives especials).

En aquest apartat són molts els indicadors que he descartat, i a continuació anirem veient el perquè de cadascun. Primer, per completar l'indicador que limita les administracions educatives a canvi del concert educatiu i l'homologació, havia considerat en un principi introduir la inspecció educativa i les avaluacions externes, però finalment m'he adonat que aquests dos elements encara que limiten les actuacions dels centres, no són propis dels centres sostinguts amb fons públics sinó que també formen part dels centres privats.

A més, també havia considerat que seria interessant saber quines limitacions existeixen de les administracions sobre els centres privats, però al col·locar el text seleccionat de cada llei m'he adonat que finalment totes deien el mateix. Així que els centres privats no concertats mentre respecten els principis constitucionals i els drets reconeguts a professors, pares, alumnes i les lleis educatives gosaran d'autonomia per a establir el seu

caràcter propi el seu règim intern, seleccionar el professorat d'acord amb la titulació exigida, determinar el procediment d'admissió d'alumnes, establir les normes de convivència i el règim econòmic. A més, els òrgans de participació de la comunitat educativa, podran definir-se en cada centre privat a través del seu règim intern.

En un principi també havia pensat com un bon indicador: els requisits necessaris per ser titular d'un centre. Però tot i que aquest indicador pot semblar interessant per a conèixer l'estat de la llibertat de creació de centres la veritat no ens aporta molt, ja que tant en la LOECE com en la LODE que són les úniques que fan referència, simplement es limiten a afirmar el que posa a l'Article 27.6 de la Constitució: "Es reconeix a les persones físiques i jurídiques la llibertat de creació de centres docents, dins del respecte als principis constitucionals".

Finalment, altre indicador que havia considerat en un principi però he acabat descartant ha sigut: els requisits necessaris per a l'obertura d'un centre privat. A primer cop quan vaig començar a recopilar informació sobre les lleis em va parèixer interessant perquè hi trobava prou informació que fera referència a aquest tema. Però després d'analitzar-lo amb deteniment m'he adonat que aquest indicador sols es trobava en les quatre primeres lleis i damunt en totes elles es repetia la mateixa idea. Així, que he decidit suprimir-lo perquè al començar la comparació entre les diverses lleis, resultava que totes deien el mateix i llavors de poc serveix fer una comparació entre quatre elements idèntics.

5.2.2 Taula 2: Llibertat de creació de centres educatius

Indicadors	LOECE 1980 UCD	LODE 1985 PSOE	LOGSE 1990 PSOE	LOPEGCE 1995 PSOE	LOCE 2002 PP	LOE 2006 PSOE	LOMCE 2014 PP
	Dret a estar subvencionat en la seua totalitat per l'Estat	<p>“L'Estat, mitjançant la corresponent Llei de Finançament de l'Ensenyament Obligatori, garantirà la llibertat fonamental d'elecció de centre educatiu en els nivells d'ensenyament que s'establisquen com a obligatoris i, conseqüentment, gratuïts.” (Article 5)</p>	<p>“1. El règim de concerts que s'establisquen en aquest títol implica, per part dels titulars dels centres, l'obligació d'impartir gratuïtament els ensenyaments objecte dels mateixos.” (Article 51)</p>	<p>“2. Els centres privats concertats d'educació general bàsica que en el moment de la implantació del primer any de l'educació secundària obligatòria hagen tingut autorització per impartir els dos cicles de l'esmentada etapa, subscriuran concert en les condicions previstes en la legislació vigent per a l'ensenyament secundària obligatòria.” (Disposicions transitòries, tercera, 2)</p>	<p>“1. S'afegeix un nou punt 7 i es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 49 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, amb la redacció següent:</p> <p>«2. A l'efecte de distribució de la quantia global a què fa referència l'apartat anterior, l'import del mòdul econòmic per unitat escolar es fixarà anualment en els Pressupostos Generals de l'Estat i, si escau, en els de les comunitats autònomes, no podent, en aquests, ser inferior al que s'establisca en els primers.</p> <p>3. En el citat mòdul, la quantia del qual assegurarà que l'ensenyament s'impartisca en condicions de gratuïtat, es diferenciaran:</p> <p>a) Les quantitats corresponents a salaris del personal docent, incloses les cotitzacions per quota patronal a la Seguretat Social corresponent als titulars dels centres.</p> <p>b) Les quantitats assignades a altres despeses, que comprendran les de personal d'administració i serveis, les ordinàries de manteniment i conservació i les de reposició d'inversions reals, sense que, en cap cas, es computen amortitzacions ni interessos del capital propi. Les esmentades quantitats es fixaran amb criteris anàlegs als aplicats als centres públics. »</p>	<p>“1. Els centres privats que, amb vista a la prestació del servei d'interès públic de l'educació i a la llibertat d'elecció de centre, impartisquen els ensenyaments declarats gratuïts en aquesta Llei, es poden acollir al règim de concerts sempre que així ho sol·liciten i reunisquen els requisits previstos en les lleis educatives.</p> <p>5. Tindran preferència per acollir-se al règim de concerts aquells centres que impartisquen l'ensenyament bàsic, satisfacen necessitats d'escolarització, atenguen poblacions escolars de condicions socials i econòmiques desfavorables o que realitzen experiències d'interès pedagògic per al sistema educatiu.</p> <p>A més, tindran preferència aquells centres que en règim de cooperativa complisquen les finalitats anteriorment assenyalades. Les Administracions educatives tindran en compte la demanda social de les places escolars en els centres.” (Article 75)</p>	<p>“1. Per garantir la possibilitat d'escolaritzar tots els alumnes sense discriminació per motius socioeconòmics, en cap cas podran els centres públics o privats concertats percebre quantitats de les famílies per rebre els ensenyaments de caràcter gratuït, imposar a les famílies l'obligació de fer aportacions a fundacions o associacions ni establir serveis obligatoris, associats als ensenyaments, que requerisquen aportació econòmica, per part de les famílies dels alumnes. En el marc del que disposa l'article 51 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queden excloses d'aquesta categoria les activitats extraescolars, les complementàries, i els serveis escolars, que, en tot cas, tindran caràcter voluntari.</p> <p>2. Les administracions educatives han de dotar els centres dels recursos necessaris per fer possible la gratuïtat dels ensenyaments de caràcter gratuït.” (Article 88)</p>

			«7. La reglamentació que desenvolupe el règim de concerts tindrà en compte les característiques específiques de les cooperatives d'ensenyament, a fi de facilitar la gestió dels seus recursos econòmics i humans.» (Disposició final primera)				
Dret a tindre un ideari	<p>“Es reconeix als titulars dels centres privats el dret a establir un ideari educatiu propi dins del respecte als principis i declaracions de la Constitució. [...]” (Article 34)</p>	<p>“1. En el marc de la Constitució i amb respecte dels drets garantits en el títol preliminar d'aquesta Llei a professors, pares i alumnes, els titulars dels centres privats tindran dret a establir el caràcter propi dels mateixos.</p> <p>2. El caràcter propi del centre ha de ser posat en coneixement dels diferents membres de la comunitat educativa pel titular.” (Article 22)</p>		<p>“3. El projecte educatiu dels centres privats concertats podrà incorporar el caràcter propi al qual es refereix l'article 22 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, que en tot cas haurà de fer-se públic.” (Article 6)</p>	<p>“1. Els titulars dels centres privats tindran dret a establir el caràcter propi dels mateixos, respectant, en tot cas, els principis constitucionals i els drets reconeguts a professors, pares i alumnes.</p> <p>2. El caràcter propi del centre ha de ser posat en coneixement dels diferents membres de la comunitat educativa pel titular del centre. L'elecció del centre per les famílies i alumnes comportarà l'acceptació del caràcter propi d'aquest.” (Article 73)</p>	<p>“1. Els titulars dels centres privats tindran dret a establir el caràcter propi dels mateixos que, en tot cas, haurà de respectar els drets garantits a professors, pares i alumnes en la Constitució i en les lleis.</p> <p>2. El caràcter propi del centre ha de ser posat en coneixement pel titular del centre als diferents sectors de la comunitat educativa, així com a quants puguen estar interessats en accedir-hi. La matriculació d'un alumne suposarà el respecte del caràcter propi del centre, que haurà de respectar al seu torn, els drets dels alumnes i les seues famílies reconeguts en la Constitució i en les lleis.</p> <p>3. Qualsevol modificació en el caràcter propi d'un centre privat, per canvi en la titularitat o per qualsevol altra circumstància, s'ha de posar en coneixement de la comunitat educativa amb antelació suficient. En qualsevol cas, la modificació del caràcter propi, un cop iniciat el curs, no podrà produir efectes abans de finalitzat el procés d'admissió i matriculació dels alumnes per al curs següent.”(Article 115)</p>	<p>“1. Els centres privats que oferisquen ensenyaments declarats gratuïts en aquesta Llei i satisfacen necessitats d'escolarització, en el marc del que disposen els articles 108 i 109, es poden acollir al règim de concerts en els termes legalment establerts, sense que l'elecció de centre per raó del seu caràcter propi pugua representar per a les famílies, alumnes i centres un tracte menys favorable, ni un desavantatge, a l'hora de subscriure concerts amb les administracions educatives o en qualsevol altre aspecte.” (Article 116)</p>

Limitacions de les administracions educatives a canvi del concert educatiu i de l'homologació

“L'obertura i funcionament dels centres docents privats se sotmetran al principi d'autorització prèvia, la qual es concedirà sempre que reunisquen les condicions mínimes que s'establisquen amb caràcter general d'acord amb el que estableix l'article 12, singularment pel que fa a instal·lacions, professorat i sistemes d'ensenyament. L'autorització es revocarà quan els centres deixen de reunir aquestes condicions.” (Article 33)

“Dos. Els requisits es referiran a titulació acadèmica del professorat, relació numèrica alumne-professor, instal·lacions docents i esportives, nombre d'unitats escolars, nombre mínim i màxim de llocs escolars, instrumentació pedagògica i serveis complementaris adequats a les necessitats del centre.” (Article 12)

“1. El concert ha d'establir els drets i obligacions recíproques quant a règim econòmic, durada, pròrroga i extinció del mateix, nombre d'unitats escolars i altres condicions d'impartició de l'ensenyament amb subjecció a les disposicions reguladores del règim de concerts.” (Article 48)

“6. Es modifica l'apartat 3 de l'article 59 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, que queda redactat de la manera següent:

«3. El mandat del director tindrà la mateixa durada que en els centres públics. »

7. L'article 60 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queda redactat de la manera següent:

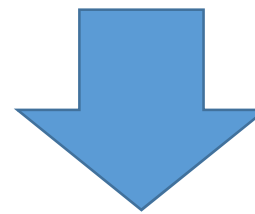
«1. Les vacants del personal docent que es produeixin en els centres concertats s'anunciaran públicament.

2. Als efectes de la seua provisió, el Consell Escolar del centre, d'acord amb el titular, ha d'establir els criteris de selecció, que atendran bàsicament als principis de mèrit i capacitat.

3. El titular del centre juntament amb el director procedirà a la selecció del personal, d'acord amb els criteris de selecció que tinga establerts el Consell Escolar del centre.

4. El titular del centre ha de donar compte al Consell Escolar del mateix de la provisió de professors que efectue.

**Sols continua
aquesta columna en la
pàgina següent**

“3. El concert ha d'establir els drets i obligacions recíproques quant a règim econòmic, durada, pròrroga i extinció del mateix, nombre d'unitats escolars concertades i altres condicions d'impartició de l'ensenyament, amb subjecció a les disposicions reguladores del règim de concerts i del procediment administratiu.” (Article 75)

“4. Correspon a les comunitats autònomes dictar les normes necessàries per al desenvolupament del règim de concerts educatius, d'acord amb el que preveu el present article i en el marc del que disposen els articles 108 i 109. El concert ha d'establir els drets i obligacions recíproques quant a règim econòmic, durada, pròrroga i extinció del mateix, nombre d'unitats escolars concertades i altres condicions, amb subjecció a les disposicions reguladores del règim de concerts.” (Article 116)

“Setanta. L'article 116 queda redactat de la manera següent:

3. Correspon al Govern establir els aspectes bàsics als quals s'han de sotmetre els concerts. Aquests aspectes s'han de referir al compliment dels requisits previstos en la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, del dret a l'educació i en les normes que li siguem d'aplicació d'aquesta Llei; a la tramitació de la sol·licitud, la durada màxima del concert i les causes d'extinció; a les obligacions de la titularitat del centre concertat i de l'Administració educativa; a la submissió del concert al dret administratiu; a les singularitats del règim del professorat sense relació laboral; a la constitució del Consell Escolar del centre al qual s'atorga el concert i a la designació del director.

En concret, el concert educatiu tindrà una durada mínima de sis anys en el cas d'Educació Primària, i de quatre anys en la resta dels casos.

4. Correspon a les comunitats autònomes dictar les normes necessàries per al desenvolupament del règim de concerts educatius, d'acord amb el que preveu el present article i en el marc del que disposen els articles 108 i 109. El concert ha d'establir els drets i obligacions recíproques quant a règim econòmic, durada, pròrroga i extinció del mateix, nombre d'unitats escolars concertades, rendició de comptes, plans d'actuació i adopció de mesures en funció dels resultats acadèmics obtinguts, i altres condicions, amb subjecció a les disposicions reguladores del règim de concerts.”

 <p>5. L'acomiadament de professors de centres concertats requerirà que es pronuncie prèviament el Consell Escolar del centre mitjançant acord motivat adoptat per la majoria absoluta dels seus membres. En cas que aquest acord siga desfavorable, es reunirà immediatament la comissió de conciliació a què fan referència els apartats 1 i 2 de l'article següent.</p> <p>6. L'Administració educativa competent verificarà que els procediments de selecció i acomiadament del professorat es faça d'acord amb el que disposen els apartats anteriors i podrà desenvolupar les condicions d'aplicació d'aquests procediments.»</p> <p>8. L'article 61 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queda redactat de la manera següent:</p> <p>«1. En cas de conflicte entre el titular i el Consell Escolar del centre o incompliment de les obligacions derivades del règim de concert, es constituirà una Comissió de conciliació que podrà acordar per unanimitat l'adopció de les mesures necessàries, dins del marc legal, per solucionar el conflicte o corregir la infracció comesa pel centre concertat.</p>	<p>2. La Comissió de conciliació estarà composta per un representant de l'Administració educativa competent, el titular del centre o persona en qui delegue i un representant del Consell Escolar elegit per majoria absoluta dels seus components entre professors o pares d'alumnes que tinguen la condició de membres.</p> <p>3. Les administracions educatives han de regular el procediment a què s'han de sotmetre les comissions de conciliació.</p> <p>4. L'incompliment de l'acord de la Comissió de conciliació suposarà un incompliment greu del concert educatiu.</p> <p>5. En el supòsit que la Comissió no s'arribe a l'acord esmentat, l'Administració educativa, vista l'acta en què aquella expose les raons de la seua discrepància, decidirà la instrucció de l'oportú expedient amb vista a la determinació de les responsabilitats en què hagen pogut incórrer les parts en litigi, adoptant, si escau, les mesures provisionals que aconselle el normal desenvolupament de la vida del centre.</p> <p>6. En ocasió de sol·licitud d'autorització de cessament d'activitats, les administracions educatives corresponents podran imposar el cessament progressiu d'activitats als centres que estiguen concertats o que ho hagen estat en els dos anys immediatament anteriors a la formulació de la sol·licitud, si s'acrediten en l'expedient corresponent necessitats d'escolarització a la zona d'influència del centre.</p>	<p>7. L'Administració educativa no pot adoptar en cap cas mesures que suposen la seua subrogació en les facultats respectives del titular o del Consell Escolar del centre.»</p> <p>9. Els apartats 1.b), 2 i 3 de l'article 62 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queden redactats de la manera següent:</p> <p>«1.b) Percebre quantitats per activitats escolars complementàries o extraescolars o per serveis escolars que no hagen estat autoritzades per l'Administració educativa o pel Consell Escolar del centre, d'acord amb el que haja estat establert en cada cas.</p> <p>2. Les causes enumerades en l'apartat anterior es consideraran greus quan de l'expedient administratiu instruït a l'efecte i, si s'escau, de sentència de la jurisdicció competent, resulte que l'incompliment es va produir per ànim de lucre, amb intencionalitat evident, amb pertorbació manifesta en la prestació del servei de l'ensenyament o de forma reiterada o reincident.</p> <p>L'incompliment greu del concert educatiu donarà lloc a les sancions següents:</p> <p>-Imposició de multa, que estarà compresa entre un terç i el doble de l'import del concepte «altres despeses» del mòdul econòmic del concert educatiu vigent en el període en què es determine i la imposició de la multa.</p> <p>L'Administració educativa sancionadora determinarà l'import de la multa, dins dels límits establerts en el paràgraf anterior i podrà procedir al</p>	<p>cobrament de la multa per via de compensació contra les quantitats que haja d'abonar al titular del centre en aplicació del concert educatiu.</p> <p>disposicions reguladores del règim de concerts.»</p> <p>- La reiteració o reincidència d'incompliments greus donarà lloc a la rescissió del concert. En aquest cas, per tal de no perjudicar els alumnes ja escolaritzats al centre, les administracions educatives poden imposar la rescissió progressiva del concert.</p> <p>La reiteració d'incompliments greus a què es refereix el paràgraf anterior es constatarà per l'Administració educativa competent d'acord amb els següents criteris:</p> <p>- Quan es tracte de la reiteració de faltes comeses amb anterioritat, n'hi haurà prou que aquesta situació es pose de manifest a la Comissió de conciliació que es constituïska per aquesta causa.</p> <p>- Quan es tracte d'una nova falta de tipificació diferent de la comesa amb anterioritat, serà necessària la instrucció del corresponent expedient administratiu, un cop realitzada l'oportuna Comissió de conciliació, ajustant-se al que estableix l'article 61.</p> <p>3. L'incompliment no greu donarà lloc a advertència per part de l'Administració educativa competent. Si el titular no soluciona aquest incompliment, l'Administració li advertirà de nou, assenyalant-se que de persistir en aquesta actitud donarà lloc a un incompliment greu.» (Disposició final primera. Centres concertats)</p>
--	---	--	---

Limitacions de les administracions educatives per mantindre l'equilibri entre llibertat i igualtat (a banda de l'admissió d'alumnes sense necessitats educatives especials).

	<p>“1. El règim de concerts que s'estableix en aquest títol implica, per part dels titulars dels centres, l'obligació d'impartir gratuïtament els ensenyaments objecte dels mateixos.</p> <p>2. En els centres concertats, les activitats escolars, tant docents com complementàries o extraescolars i de serveis, no podran tindre caràcter lucratiu.</p> <p>3. El cobrament de qualsevol quantitat als alumnes en concepte d'activitats complementàries i de serveis, com ara menjador, transport escolar, gabinets mèdics o psicopedagògics o qualsevol altra de naturalesa anàloga, haurà de ser autoritzada per l'Administració educativa corresponent.</p> <p>4. Reglamentàriament es regularan les activitats i serveis complementaris dels centres concertats, que en tot cas tindran caràcter voluntari i no podran formar part de l'horari lectiu.” (Article 51)</p>		<p>“2. Els apartats 2, 3 i 4 de l'article 51 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queden redactats de la manera següent:</p> <p>«2. En els centres concertats, les activitats escolars complementàries i les extraescolars i els serveis escolars no podran tindre caràcter lucratiu. El cobrament de qualsevol quantitat als alumnes en concepte d'activitats escolars complementàries haurà de ser autoritzat per l'Administració educativa corresponent.</p> <p>3. En els centres concertats, les activitats extraescolars, així com les corresponents quotes que hagen d'aportar els usuaris, hauran de ser aprovades pel Consell Escolar del centre i comunicades a l'Administració educativa corresponent. Aquestes activitats no podran formar part de l'horari escolar del centre. Les administracions educatives han d'establir el procediment d'aprovació dels serveis escolars que presten els centres i de les seues corresponents quotes. El cobrament d'ambdós tipus d'activitats pot contribuir al manteniment i millora de les instal·lacions.</p> <p>4. Les administracions educatives han de regular les activitats escolars complementàries extraescolars i els serveis escolars dels centres concertats, que en tot cas tindran caràcter voluntari.»”</p> <p>“1. En el marc del que estableix l'article 4 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, les administracions educatives han de garantir l'escolarització d'alumnes</p>		<p>“1. Amb la finalitat d'assegurar la qualitat educativa per a tothom, la cohesió social i la igualtat d'oportunitats, les administracions han de garantir una adequada i equilibrada escolarització de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu. Per a això, han d'establir la proporció d'alumnes d'aquestes característiques que hagen de ser escolaritzats en cadascun dels centres públics i privats concertats i garantiran els recursos personals i econòmics necessaris als centres per oferir aquest suport.</p> <p>2. Per facilitar l'escolarització i garantir el dret a l'educació de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu les administracions educatives poden reservar fins al final del període de preinscripció i matrícula una part de les places dels centres públics i privats concertats. Així mateix, podran autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització per atendre necessitats immediates d'escolarització de l'alumnat d'incorporació tardana.</p> <p>3. Les administracions educatives han d'adoptar les mesures d'escolarització previstes en els apartats anteriors atenent les condicions socioeconòmiques i demogràfiques de l'àrea respectiva, així com a les d'índole personal o familiar de l'alumnat que suposen una necessitat específica de suport educatiu.</p> <p>4. Els centres públics i privats concertats estan obligats a mantenir escolaritzats a tots els seus alumnes, fins al final de l'ensenyament obligatori, llevat de canvi de centre produït per voluntat familiar o per aplicació d'algun dels supòsits que preveu la normativa sobre</p>	<p>“Seixanta-sis. L'apartat 2 de l'article 87 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«2. Per facilitar l'escolarització i garantir el dret a l'educació de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, les administracions educatives han de reservar-se fins al final del període de preinscripció i matrícula una part de les places dels centres públics i privats concertats.</p> <p>Així mateix, podran autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització, bé per atendre necessitats immediates d'escolarització de l'alumnat d'incorporació tardana, bé per necessitats que vinguen motivades per trasllat de la unitat familiar en període d'escolarització extraordinària a causa de la mobilitat forçosa de qualsevol dels pares, mares o tutors legals.»”</p>
--	--	--	--	--	---	---

			<p>amb necessitats educatives especials en els centres docents sostinguts amb fons públics, mantenint en tot cas una distribució equilibrada dels alumnes, considerant el nombre i les especials circumstàncies, de manera que es desenvolupe eficaçment la idea integradora. A aquests efectes, s'entén per alumnes amb necessitats educatives especials aquells que requereixen, en un període de la seua escolarització o al llarg de tota ella, determinats suports i atencions educatives específiques per patir discapacitats físiques, psíquiques o sensorials, per manifestar trastorns greus de conducta , o per estar en situacions socials o culturals desfavorides.” (Disposició addicional segona)</p>		<p>drets i deures dels alumnes.” (Article 87)</p> <p>“1. Per garantir la possibilitat d'escolaritzar tots els alumnes sense discriminació per motius socioeconòmics, en cap cas podran els centres públics o privats concertats percebre quantitats de les famílies per rebre els ensenyaments de caràcter gratuït, imposar a les famílies l'obligació de fer aportacions a fundacions o associacions ni establir serveis obligatoris, associats als ensenyaments, que requereixen aportació econòmica, per part de les famílies dels alumnes. En el marc del que disposa l'article 51 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queden excloses d'aquesta categoria les activitats extraescolars, les complementàries, i els serveis escolars, que, en tot cas, tindran caràcter voluntari.</p> <p>2. Les administracions educatives han de dotar els centres dels recursos necessaris per fer possible la gratuïtat dels ensenyaments de caràcter gratuït.” (Article 88)</p>	
--	--	--	---	--	--	--

5.2.3 Anàlisi

Només fixant-nos en la graella, a simple vista ja ens podem adonar que la llibertat de creació de centres, com he dit adés, és un tema important dins de les lleis educatives. A continuació, aniré analitzant amb deteniment cadascun dels indicadors tractats, per finalment extraure una conclusió d'aquesta llibertat.

- *Dret a estar subvencionat en la seua totalitat per l'Estat*

Així doncs, començaré amb l'indicador que fa referència a la subvenció dels centres que no són titularitat de l'Estat. Com hem vist al Capítol 2, la creació d'aquest sistema educatiu mixt en principi tenia l'objectiu de poder garantir el dret a l'educació a tot el món, però la idea era anar reduint els concerts als centres privats poc a poc. Tanmateix, la Constitució de 1978, com ja hem comentat adés, en cap moment reconeix una subvenció plena de l'educació privada.

Però siga com siga el cert és que aquesta idea inicial, ha acabat sent pràcticament tot el contrari. Amb la LOECE ja van començar les subvencions als centres privats en la seua totalitat, però la justificació no era acabar amb el dèficit d'escolarització, sinó com es diu molt clar a l'Article 5 d'aquesta llei l'objectiu era "garantir la llibertat fonamental d'elecció de centre". La següent llei, la LODE, continua amb el sistema concertat de centres privats, però en aquesta no es fa referència a la llibertat d'elecció de centre, sinó a que l'ensenyament d'aquest fora totalment gratuït. Aquest fet en el que un govern progressista com el PSOE acceptara aquesta mesura, ja està definit en el Capítol 2.

Llavors va arribar la LOGSE realitzada al igual que l'anterior pel PSOE, i en aquesta tampoc es mostra la intenció d'aquest partit d'anar reduint les subvencions sinó que continuen augmentat incloent també la gratuïtat de l'Educació Secundària Obligatòria. Possiblement, ací el PSOE va prioritzar i va preferir allargar l'ESO fins als setge anys, tot i que haguera de mantindre els concerts educatius. Així, va pensar que ja tindria temps per reduir aquestes subvencions, però de moment era més important l'abast per tothom de l'educació.

Però cinc anys més tard al 1995, el PSOE va tindre un altra oportunitat per tal de determinar definitivament si decidia continuar amb el sistema educatiu mixt, o es decidia per advocar per una escola pública igualitària. Finalment, com es pot veure a la graella de

juxtaposició aquest partit va decidir continuar amb el sistema educatiu mixt. D'aquesta manera, pensant en la seua continuïtat, en aquesta llei no es va fer sinó regular les condicions dels centres concertats en referència al salari dels professors i al manteniment i conservació de les instal·lacions i personal d'administració i serveis. A més, per primera vegada es fa referència explícita a l'existència de cooperatives d'ensenyament finançades amb fons públics.

Aquest fet que té en compte les cooperatives d'ensenyament, pense que és definitiu en l'assentament d'aquest sistema mixt. Degut a què a Espanya existia una gran tradició de subsidiarietat per part de l'Estat quan els centres privats que començaren a acollir-se als concerts educatius eren la major part centres catòlics. Així que realment la llibertat d'elecció de centre no era tan real com es planteja, posat que els centres concertats sols oferien una alternativa als centres públics. Llavors en la LOPEGCE, al fer referència a les cooperatives d'ensenyament el que es cerca realment és un major nombre de centres de característiques distintes per tal de fer possible la llibertat d'elecció de centre, i en conseqüència perpetuar aquest sistema.

Amb la primera llei del PP, el que es buscava era augmentar més els centres concertats, donant prioritat als centres que realitzen experiències d'interès pedagògic i als centres que oferisquen serveis a les poblacions amb situacions econòmiques i socials desfavorables. Més tard amb la LOE, el PSOE va regular l'ensenyament dels centres concertats per a què sempre mantiguera la seua condició de gratuïtat. Aquesta condició de gratuïtat ja estava regulada en la LOECE de 1980, però tot i això, es podrien trobar moltes pràctiques irregulars per part dels centres educatius concertats. Així, aquesta llei ve a sancionar les pràctiques indegudes tant dels col·legis concertats com públics, en les que moltes vegades es reclamaven aportacions econòmiques obligatòries per a activitats que formaven part de l'educació obligatòria.

Per últim, la LOMCE va en la mateixa línia que l'anterior llei del Partit Popular, però com a fet destacable, és que aquesta llei dóna cabuda al concert dels centres que impartisquen educació diferenciada per sexes. Tot i que en l'article seleccionat en aquesta taula de juxtaposició no fa referència, com ja veurem en l'anàlisi de llibertats següents, no és considera en aquesta llei que l'educació diferenciada per sexes siga discriminació, i per tant es pot acollir als concerts educatius.

- *Dret a tindre un ideari*

Una vegada aconseguida la subvenció total dels centres privats que ho desitjaren i compliren els requisits establerts, va ser el moment d'anar un pas més enllà i deixar que aquestes centres gaudiren del seu propi ideari de centre. Tal i com es pot observar al capítol 2, aquest tema va ser molt conflictiu durant la creació de la Constitució de 1978, i inclús aquest dret no va ser reconegut a aquesta. Però tan sols dos anys després la UCD va crear la LOECE que va atorgar aquest dret de tindre ideari als centres concertats dins del respecte a la constitució. Anys més tard el PSOE amb la LODE va accedir finalment a què els centres concertats tingueren un ideari propi, tot i que durant la redacció de la Constitució es va negar rotundament. L'únic requisit que es va afegir era que els centres deurién fer públic el seu ideari.

Amb la LOGSE no es pot trobar cap referència a aquest aspecte, perquè aquesta llei va tindre una finalitat bàsicament pedagògica. La LOPEGCE que sí que fa referència a l'ideari de centre ho fa amb les mateixes idees que ho va fer la LODE deu anys abans.

Després del canvi de Govern el PP amb la LOCE, segueix amb la idea de la LOPEGCE, però introdueix una matisació per evitar conflictes entre els membres de la comunitat educativa per qüestions de l'ideari. D'aquesta manera, la nova idea era que qualsevol família que matriculara als seus fills en un centre amb ideari propi comportarà immediatament l'acceptació d'aquest. Amb la tornada del PSOE al Govern aquestes matisacions van augmentar en favor del respecte als alumnes i als docents com es pot veure a l'Article 115.3 de la taula de juxtaposició. Així, abans de canviar o modificar l'ideari d'un centre concertat serà necessari avisar amb l'antelació suficient, i en qualsevol cas la modificació d'aquest pot provocar efectes abans d'estar finalitzat el període d'admissió d'alumnes. Per últim, la LOMCE no afegeix cap element interessant o novador a la LOE.

- *Limitacions de les administracions educatives a canvi del concert educatiu i de l'homologació.*

L'administració a canvi de la subvenció dels centres privats, l'ideari d'aquest, i l'homologació imposa unes obligacions que han de ser complides pels centres. La LOECE no contemplava els centres concertats com a tal sinó que els agrupa dins dels

centres privats. D'aquesta forma com podem observar a la casella corresponen a aquest apartat necessitaran una autorització prèvia que es concedirà sempre que es donen les condicions mínimes: titulació acadèmica dels professors, ràtio professor-alumne, instal·lacions docents i esportives, instrumentació pedagògica i serveis complementaris. Però aquestes condicions no són exclusives dels centres concertats sinó són necessàries per al funcionament de tots els centres per tant no ens serveix com a indicadors, però l'he deixat per comprendre millor l'evolució d'aquesta llibertat en les següents lleis.

Aquestes condicions que dictaminava la LOECE, per al PSOE al no estar referides exclusivament als centres concertats van ser molt insuficients tal i com es demostra al preàmbul de la LODE. Aquest diu que el règim de concerts mai fou objecte del necessari desenvolupament reglamentari, i que diverses disposicions van anar regulant les concessions de subvencions a centres docents privats, en quantia ràpidament creixent, que contrastava amb el ritme molt més lent de l'increment de les diverses inversions públiques. A més, també s'exposa que l'absència d'una normativa, havia provocat que tot i que la xarxa de centres concertats havia nascut com una cosa provisional, es perpetuara en una situació irregular, subjecta a l'arbitriaridad i a la incertesa, i en la majoria d'ocasions sense ser observades per les pròpies disposicions legals que les regulaven.

Al paràgraf següent d'aquest mateix preàmbul inclús s'afirma que aquesta situació ha provocat que es consolidaren opcions educatives alternatives, que prolongaven el fet de les fractures ideològiques que secularment havien escindit a la societat espanyola al voltant de l'educació.

Però després d'aquestes acusacions del preàmbul, al continuar llegint la llei i analitzar-la, tal i com es pot veure en la Taula 2 en la casella de la LOCE, no es troba cap regulació dins de la llei. L'explicació a aquest fet és molt senzilla, i és que si ens fixem en aquest Article 48 fa esment a unes "disposicions reguladores del règim de concerts". Així que cercant al BOE he trobat que cinc mesos més tard d'aquesta llei orgànica es crea el Reial Decret 2377/1985, de 18 de desembre, pel que s'aprova el Reglament de Normes Bàsiques sobre els Concerts Educatius.

Aquest Reial Decret va servir de base per a les posteriors lleis orgàniques i tot i que les següents contenen elements d'aquest, mai s'han tractat aquests temes de forma tan

detallada en l'aspecte econòmic i administratiu. En l'aspecte pedagògic les següents lleis contenen pràcticament una informació similar.

Com a exemples d'aquesta concreció en l'àmbit econòmic i administratiu, trobem articles com el 24.2 o el 25 en el que es delimiten les dates exactes en el que s'han de resoldre els concerts i publicar l'acord en el que consten els drets i les obligacions recíproques per fer-lo efectiu. També trobem altres com l'article 36 en el que es fa referència a que quan el titular d'un centre no complisca amb les obligacions, d'altres, baixes i liquidació de cotitzacions, la responsabilitat serà únicament del titular. Inclús, aquest Reial Decret determina a l'article 57 el que ocorrerà en cas de mort del titular del centre, o l'extinció de la persona jurídica titular. Com es pot observar amb la selecció d'aquests articles, es tracten els temes de forma molt minuciosa, cosa que ja no tornarà a ocórrer amb les següents lleis.

Amb l'arribada de la LOGSE com podem veure en la Taula 2, no s'introdueix cap mesura que limite sols als centres pel fet d'estar concertats. La LOPEGCE per contra sí que introdueix aspectes que sols fan referència als centres concertats. Aquesta determina aspectes principalment organitzatius així com que el mandat dels directors ha de tindre la mateixa durada que en els centres públics, les vacants del professorat docent han de ser públiques i el consell del centre junt al director determinaran els criteris d'admissió, el titular i el director seleccionaran al professorat. A més, l'administració haurà de ser la supervisora d'aquests processos. En el casos que hi hagen situacions de conflicte en el acomiadament de personal, o conflictes entre el titular i el consell escolar es crearà una comissió conciliadora... Com vèiem s'introdueixen moltes regulacions, aquestes són un exemple però com es pot veure a la Taula 2, hi ha moltes més. Fins i tot algunes d'elles fan referència a aspectes econòmics com el cobrament d'activitats escolars no autoritzades per l'administració i pel consell escolar. Totes aquestes regulacions que no es compleixen tenen sancions i inclús aquestes poden acabar amb el règim de concerts dels centres educatius.

Les posteriors lleis tant la LOCE, la LOE com la LOMCE, no regulen cap aspecte nou dels centres concertats sinó que és limiten a fer referència a les disposicions reguladores del règim de concerts de lleis anteriors.

- *Limitacions de les administracions educatives per mantindre l'equilibri entre llibertat i igualtat (a banda de l'admissió d'alumnes sense necessitats educatives especials).*

Per mantindre l'equilibri entre llibertat i igualtat, algunes lleis inclouen articles que coarten la llibertat dels centres educatius concertats. En aquest indicador com es pot observar, no he inclòs l'admissió d'alumnes quan no queden places suficients com a política per mantindre l'equilibri entre llibertat i igualtat, ja que aquest indicador està inclòs a la Taula 3: Llibertat d'elecció per part dels pares. Però aquest sí l'utilitzaré per a formular les conclusions d'aquest tipus de llibertat al capítol final.

Doncs si comencem a analitzar la taula ens adonarem que la LOECE no fa cap referència a aquest tipus d'indicador, però aquest fet no és d'estranyar ja que aquesta llei no es refereix en cap moment als centres concertats. Com ja hem vist al Capítol 2 la LODE va tindre que accedir als concerts de centres educatius per tal d'acabar amb el dèficit d'escolarització espanyol. Conscient que aquest fet podia trencar la igualtat en l'educació va posar limitacions als centres concertats bàsicament en l'aspecte econòmic. Així aquesta llei deixa ben clar que l'educació oferta pels centres concertats ha de ser gratuïta i cap activitat docent, extraescolar, de transport, de menjador, de gabinets mèdics o psicopedagògics podrà tindre caràcter lucratiu. A més, les activitats extraescolars seran sempre de caràcter voluntari. Però per a què no existisca ànim de lucre en cap d'aquestes activitats hauran de ser aprovades per l'administració.

Pel que fa referència a la LOGSE, com podem veure, no va aportar cap mesura més per mantindre la igualtat entre els diferents centres docents sostinguts amb fons públics. Tanmateix al 1995 amb l'arribada de la LOPEGCE si es van aplicar més mesures. Aquesta llei fa una modificació de l'Article 51 de la LODE que acabem de comentar adés, i ho fa en els aspectes de què els ingressos per quotes o per activitats extraescolars hauran de ser aprovades pel claustre a més de l'Administració, però a canvi aquests beneficis podran ser invertits en la millora de les instal·lacions. Així, amb aquesta llei per una banda les activitats complementàries i extraescolars no podran tindre caràcter lucratiu i hauran de ser voluntàries, però per l'altra banda es diu que el cobrament d'ambdós tipus d'activitats podrà contribuir al manteniment i millora de les instal·lacions. Per tant, aquesta modificació de l'Article 51 el fa menys igualitari. Però el Govern amb la

permissió de què els centres concertats puguen millorar i mantenir les seues instal·lacions s'estalvia l'haver de destinar partides per cobrir aquestes despeses.

Tot i aquesta mesura, aquesta llei incorpora un altra per contrarestar la igualtat entre els centres sostinguts amb fons públics. D'aquesta manera, l'Administració haurà de garantir que els alumnes amb necessitats educatives especials estiguen distribuïts de forma equilibrada entre els centres sostinguts amb fons públics.

Després d'aquesta llei la LOCE no va aportar res, però si ho van fer la LOE i la LOMCE. La LOE diguem que és una concreció de la LOPEGCE, ja que continua en la mateixa línia però va més enllà. Aquesta pretén una matriculació distribuïda entre els diferents centres educatius mantinguts amb fons públics per tal de mantindre la cohesió social i la igualtat d'oportunitats. Per això, implanta mesures com establir la proporció d'alumnes amb aquestes necessitats que s'han d'escolaritzar en els centres públics i privats concertats, també dota als centres dels recursos personals i econòmics necessaris per poder atendre a aquest alumnes, i els centres públics i concertats hauran de reservar una part de les seues places per a aquests tipus d'alumnes durant el període de matrícula i preinscripció. A més, els centres podran incrementar fins a un 10% els nombre de places disponibles en els centres d'una mateixa àrea sostinguts amb fons públics per tal d'atendre a l'alumnat d'incorporació tardana.

Un altra mesura molt important en favor de la igualtat que inclou la LOE és que els centres públics i privats estan obligats a mantindre escolaritzats a tots els seus alumnes fins els final de l'ensenyament obligatori, a no ser que la família o tutor de l'alumne sol·licite un canvi, o l'aplicació d'algun supòsit que preveu la normativa sobre els drets i deures dels alumnes.

A més, aquesta llei també al igual que ho feia la LOPEGCE regula el fet de que cap centre pot obligar a les famílies a pagar per l'ensenyament obligatori, posat que aquest està totalment subvencionat per l'Estat i en conseqüència ha de ser gratuït. A més, l'article 88 regula el fet de que l'Administració ha de dotar als centres els recursos necessaris per poder fer gratuïta l'educació impartida als centres concertats.

Per últim, la LOMCE fa referència a la distribució igualitària dels alumnes que tinguen necessitats educatives especials, o que presenten una incorporació tardana al sistema

educatiu per motius de trasllat de la unitat familiar. En aquests casos es podrà augmentar la ràtio de les classes un 10 per cent més per tal de poder acollir a aquests alumnes.

5.3 Llibertat d'elecció dels pares.

5.3.1 Cerca i justificació d'indicadors

La llibertat d'elecció de centre per part dels pares no està reconeguda en la Constitució, però com he comentat adés al capítol 2 està adquirint molta importància últimament. En aquest cas els indicadors que he utilitzat per realitzar l'estudi comparat han sigut: la gratuïtat de l'educació en els centres de no titularitat pública i l'admissió d'alumnes en els centres sostinguts amb fons públics en cas de no existir places suficients.

A més d'aquests indicadors també m'havia semblat important incloure com a indicador: el dret dels pares a triar centre educatiu. Però, després de seleccionar els fragments adequats i col·locar-los juxtaposats, he observat que els diferents fragments són similars entre ells i vénen a dir el mateix que promulga la Constitució de 1978 en aquest aspecte però un poc més complet: els pares podran escollir el centre docent que millor s'acomode a les seues conviccions filosòfiques i religioses, ja siguen privats o mantinguts amb fons públics. Aquest principi està recollit en totes les lleis, excepte la LOGSE, que com ja he dit adés, tracta temes més pedagògics.

Altre indicador que m'havia paregut adequat introduir en un principi va ser: la matriculació en un centre és l'acceptació del projecte educatiu d'aquest. Tanmateix, al fer la primera selecció en les lleis sols he trobat dos que feren referència a aquest fet, així que com és obvi he descartat aquest indicador. Però, sí que és interessant conèixer que la LOCE va ser la primera en reconèixer que l'elecció d'un centre per les famílies i alumnes comportarà l'acceptació del caràcter propi d'aquest (Article 73). Després, va ser la LOE en el seu Article 84 la que va continuar amb la mateix línia. Aquests articles donen més importància a que el centre que siga elegit pels pares no varie l'ideari al llarg dels anys, així es pretén crear l'existència de pluralitat entre centres en compte a la convivència de les diferents postures religioses o morals en un mateix centre.

El dret a triar formació religiosa en els centres públics també havia pensat que seria un bon indicador en un principi. Però al seleccionar els fragments per col·locar-los en la taula m'he adonat que l'ensenyament de la Religió Catòlica a Espanya té poc marge de

maniobra en les lleis, posat que un any després de l'aprovació de la Constitució de 1978, el Govern Espanyol signà l'Acord entre l'Estat Espanyol i la Santa Sede sobre Ensenyament i Assumptes Culturals. Aquest acord, diu que els plans educatius en els nivells d'educació preescolar, d'Educació General Bàsica (EGB) i de Batxillerat Unificat Polivalent (BUP) i Graus de Formació Professional corresponents als alumnes de les mateixes edats, inclouran l'ensenyament de la religió catòlica en tots els centres d'Educació, en condicions equiparables a les altres disciplines fonamentals. L'assignatura de religió serà voluntària per als alumnes, però d'oferta obligatòria per als centres públics.

Per últim, pensava que seria interessant incloure un indicador que fera referència al dret que tenen els pares a triar la llengua cooficial d'algunes comunitats autònomes com a llengua vehicular. Tanmateix al realitzar l'anàlisi sobre aquest fet m'he adonat que tal i com s'exposa a l'Article 148 de la Constitució de 1978 que fomentar la llengua pròpia és cosa de cada comunitat autònoma per tant, no té sentit cercar aquest indicador en les lleis educatives espanyoles.

Seguint el que dicta la Constitució, les lleis educatives han deixat que cada comunitat autònoma haja regulat l'ensenyament de la seua llengua cooficial fins a l'arribada de l'última llei educativa. Si que és cert que la LOGSE i la LOCE ja determinaren quin era el pes que havia de tindre l'assignatura de llengua pròpia de cada territori, però fins al moment cap llei s'havia endintrat en regular cap aspecte sobre la utilització de la llengua cooficial com a llengua vehicular.

Així, amb l'arribada de la LOMCE el Govern incorpora un aspecte nou, en el qual les famílies que desitgen que els seus fills siguin educats en castellà i no hi hagen col·legis públics que ho facen, l'administració es farà càrrec de les despeses d'escolarització perquè aquestes famílies puguin educar als seus fills en castellà en els col·legis privats.

5.3.2 Taula 3: Llibertat d'elecció dels pares

<i>Indicadors</i>	LOECE 1980 UCD	LODE 1985 PSOE	LOGSE 1990 PSOE	LOPEGCE 1995 PSOE	LOCE 2002 PP	LOE 2006 PSOE	LOMCE 2014 PP
La gratuïtat de l'educació en els centres de no titularitat pública	Veure taula 2: Llibertat de creació de centres educatius, dret a tindre un ideari i a estar subvencionat per l'Estat, l'indicador d'Estar subvencionat en la seua totalitat.						
Admissió d'alumnes en els centres sostinguts amb fons públics en cas de no existir places suficients	<p>“1. Tot espanyol té dret a ser admès en un centre escolar de qualsevol nivell educatiu, sempre que es complisquen les condicions establertes per reglament per a l'accés al mateix i hi haja places disponibles. En cap cas hi haurà discriminació en l'exercici d'aquest dret per raons de llengües, raça, creença i situació economico-social.</p> <p>2. Reglamentàriament es determinaran els requisits generals de les convocatòries públiques de les places vacants en els centres amb finançament públic, compresos en l'article novè, un, i el procediment d'admissió en els mateixos. Entre els criteris d'admissió s'hauran de tindre en compte els que es refereixen a proximitat domiciliària i a precedents d'escolarització de germans al mateix centre.” (Article 35)</p>	<p>“2. L'admissió dels alumnes als centres públics, quan no hi haja places suficients, es regirà pels següents criteris prioritars: rendes anuals de la unitat familiar, proximitat del domicili i existència de germans matriculats al centre. En cap cas hi haurà discriminació en l'admissió d'alumnes per raons ideològiques, religioses, morals, socials, de raça o naixement.” (Article 20)</p>		<p>“1. En els procediments d'admissió d'alumnes en centres que impartisquen educació secundària obligatòria, quan no hi haja places suficients, tindran prioritat aquells alumnes que procedisquen dels centres d'educació primària que tinguen adscrits, d'acord amb el procediment que establisquen les administracions educatives corresponents.” (Article 43)</p>	<p>“1. En els procediments d'admissió d'alumnes en centres sostinguts amb fons públics que impartisquen Educació Primària o Educació Secundària Obligatòria o Batxillerat, quan no hi haja places suficients, tindran prioritat aquells alumnes que procedisquen dels centres d'Educació Infantil o d'Educació Secundària Obligatòria, respectivament, que tinguen adscrits, sempre que aquests ensenyaments estiguen sostinguts amb fons públics.</p> <p>2. Correspon a les administracions educatives establir el procediment i condicions per a l'adscripció de centres a què es refereix l'apartat anterior, respectant, en tot cas, el dret a la lliure elecció de centre.</p> <p>3. En l'admissió inicial que estableix l'article 72.2 o en la deguda al canvi de centre, els criteris per a l'admissió d'alumnes als centres sostinguts amb fons públics, quan no hi haja places suficients, s'aplicaran d'acord amb la regulació de l'Administració educativa competent. Es regiran pels següents criteris prioritars: renda per càpita de la unitat familiar, proximitat del domicili, existència de germans matriculats al centre, concurrència de discapacitat en l'alumne o en algun dels seus pares o germans i condició legal de família nombrosa. Així mateix, es considerarà criteri prioritari la</p>	<p>“1. Les administracions educatives han de regular l'admissió d'alumnes en centres públics i privats concertats de manera que garantisca el dret a l'educació, l'accés en condicions d'igualtat i la llibertat d'elecció de centre per pares o tutors. En tot cas, s'atindrà a una adequada i equilibrada distribució entre els centres escolars dels alumnes amb necessitat específica de suport educatiu.</p> <p>2. Quan no hi haja places suficients, el procés d'admissió es regirà pels criteris prioritars d'existència de germans matriculats al centre o pares o tutors legals que hi treballen en el mateix, proximitat del domicili o del lloc de treball d'algun dels seus pares o tutors legals, rendes anuals de la unitat familiar, atenent les especificitats que per al seu càlcul s'apliquen a les famílies nombroses, i concurrència de discapacitat en l'alumne o en algun dels seus pares o germans, sense que cap d'ells tinga caràcter excoent i sense perjudici del que estableix l'apartat 7 d'aquest article.</p> <p>3. En cap cas hi haurà discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.</p>	<p>“Seixanta. L'apartat 2 de l'article 84 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«2. Quan no hi haja places suficients, el procés d'admissió es regirà pels criteris prioritars d'existència de germans matriculats al centre, pares, mares o tutors legals que hi treballen, proximitat del domicili o del lloc de treball d'algun dels seus pares, mares o tutors legals, renda per càpita de la unitat familiar i condició legal de família nombrosa i concurrència de discapacitat en l'alumne o alumna o en algun dels seus pares, mares o germans, sense que cap d'ells tinga caràcter excoent i sense perjudici del que estableix l'apartat 7 d'aquest article.</p> <p>Tanmateix, aquells centres que tinguen reconeguda una especialització curricular per les administracions educatives, o que participen en una acció destinada a fomentar la qualitat dels centres docents de les descrites en l'article 122 bis, podran reservar al criteri del rendiment acadèmic de l'alumne o alumna fins a un 20 per cent de la puntuació assignada a les sol·licituds d'admissió a ensenyaments post-obligatoris. Aquest percentatge es pot reduir o modular quan siga necessari per evitar la ruptura de criteris d'equitat i de cohesió del sistema.»</p>

				<p>concurrència en l'alumne de malaltia crònica que afecti el sistema digestiu, endocrí o metabòlic i exigeixi com a tractament essencial el seguiment d'una dieta complexa i un estricte control alimentari el compliment condicione de forma determinant l'estat de salut física de l'alumne. Per als ensenyaments no obligatoris es podrà considerar a més l'expedient acadèmic.</p> <p>4. Els centres d'especialització curricular a què es refereix l'article 66 d'aquesta Llei poden incloure, com a criteris complementaris, altres que responguen a les característiques pròpies de la seua oferta educativa, d'acord amb el que estableix l'Administració educativa corresponent." (Disposició Addicional cinquena)</p> <p>"1. Les administracions educatives realitzaran una adequada programació dels llocs escolars gratuïts que garantisca l'efectivitat del dret a l'educació i el dret a la lliure elecció de centre. En tot cas, en aquesta programació, s'atendrà a una adequada i equilibrada distribució entre els centres escolars dels alumnes amb necessitats educatives específiques, per tal de garantir la seua escolarització en les condicions més apropiades.</p> <p>2. En els centres sostinguts amb fons públics que impartisquen diversos nivells educatius, el procediment inicial d'admissió es realitzarà al començament de l'oferta del nivell inferior dels que siguen objecte de finançament.</p> <p>3. En cap cas hi haurà discriminació en l'admissió d'alumnes per raons ideològiques, religioses, morals, socials, de raça o naixement.</p>	<p>4. Les administracions educatives poden sol·licitar la col·laboració d'altres instàncies administratives per garantir l'autenticitat de les dades que els interessats i els centres aporten en el procés d'admissió de l'alumnat." (Article 84)</p>	<p>Seixanta-un. L'apartat 3 de l'article 84 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«3. En cap cas hi haurà discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. No constitueix discriminació l'admissió d'alumnes o l'organització de l'ensenyament diferenciades per sexes, sempre que l'ensenyament que impartisquen es desenvolupe d'acord amb el que disposa l'article 2 de la Convenció relativa a la lluita contra les discriminacions en l'esfera de l'ensenyament, aprovada per la Conferència General de la UNESCO el 14 de desembre de 1960.</p> <p>En cap cas la tria de l'educació diferenciada per sexes podrà implicar per a les famílies, alumnes i centres corresponents un tracte menys favorable, ni un desavantatge, a l'hora de subscriure concerts amb les administracions educatives o en qualsevol altre aspecte. A aquests efectes, els centres hauran d'exposar en el seu projecte educatiu les raons educatives de l'elecció d'aquest sistema, així com les mesures acadèmiques que desenvolupen per afavorir la igualtat.»</p> <p>Seixanta-dos. L'apartat 7 de l'article 84 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«7. En els procediments d'admissió d'alumnes en centres públics que impartisquen Educació Primària, Educació Secundària Obligatoria o Batxillerat, quan no hi haja places suficients, tindran prioritat aquells alumnes que procedisquen dels centres d'Educació Infantil, Educació Primària o Educació Secundària Obligatoria, respectivament, que tinguen adscrits. En el cas dels centres privats concertats se seguirà un procediment anàleg, sempre que aquests</p>
--	--	--	--	--	--	---

				<p>4. Les administracions educatives poden sol·licitar la col·laboració d'altres instàncies administratives per garantir l'autenticitat de les dades que els interessats aporten en el procés d'admissió d'alumnes." (Article 72)</p>	<p>ensenyaments estiguen sostinguts amb fons públics.</p> <p>Així mateix, tindran prioritat en l'àrea d'escolarització que corresponga al domicili o al lloc de treball d'algun dels seus pares, mares o tutors legals aquells alumnes la escolarització en centres públics i privats concertats vinga motivada per trasllat de la unitat familiar a causa de la mobilitat forçosa de qualsevol dels pares, mares o tutors legals, o un canvi de residència derivat d'actes de violència de gènere. »</p> <p>Seixanta-sis. L'apartat 2 de l'article 87 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«2. Per facilitar l'escolarització i garantir el dret a l'educació de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, les administracions educatives han de reservar fins al final del període de preinscripció i matrícula una part de les places dels centres públics i privats concertats. Així mateix, podran autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització, bé per atendre necessitats immediates d'escolarització de l'alumnat d'incorporació tardana, bé per necessitats que vinguen motivades per trasllat de la unitat familiar en període d'escolarització extraordinària a causa de la mobilitat forçosa de qualsevol dels pares, mares o tutors legals. »”</p>
--	--	--	--	---	---

5.3.3 Anàlisi

Com mostra la Taula 3, són molts els indicadors que he pogut obtindre per poder realitzar la comparació entre les diverses lleis. A continuació anirem analitzant indicador per indicador.

- *Gratuïtat de l'educació en els centres de no titularitat pública*

Aquest indicador ja ha sigut comentat en les conclusions de la taula 2, però serà utilitzat per a les conclusions finals i per tant, he considerat posar-lo ací per deixar clar que és un indicador a tindre en compte per a aquest tipus de llibertat.

- *Admissió d'alumnes en els centres sostinguts amb fons públics en cas de no existir places suficients*

Com hem pogut veure en els dos indicadors anteriors a aquest, els pares tenen dret a elegir el centre que desitgen i també a elegir centre de titularitat no pública però gratuït. Però de què pot servir aquesta llibertat d'elegir centre quan els centres sostinguts amb fons públics no disposen de les places suficients per fer front a la demanda? Aquest problema sabut per les administracions i per tant, la majoria de les lleis educatives presenten mecanismes de selecció d'alumnat per a aquests casos.

La LOECE a l'Article 35 exposa que a l'hora de l'admissió d'alumnes s'haurà de tindre en compte la proximitat domiciliària i als precedents d'escolarització de germans al mateix centre. Aquest article també reconeix que en cap moment podrà haver una discriminació per motius de llengua, raça, creença o situació economico-social. Amb la LODE es repeteix pràcticament el mateix article.

Com es pot veure la LOGSE no fa cap referència a l'admissió dels alumnes però la LOPEGCE sí que en fa. Aquesta ja no es preocupa per l'admissió d'alumnes en l'Educació Primària, sinó que ara es refereix a l'admissió d'alumnes dels centres que impartisquen Educació Secundària. Aquesta exposa que tindran prioritat els alumnes que procedisquen de centres d'Educació Primària que estiguen adscrits, d'acord amb els procediments que estiguen dissenyats per les administracions.

Anys més tard la LOCE fa referència tant a l'admissió d'alumnes en Primària com en Secundària i exposa les mateixes condicions que la LOPEGCE: tindran preferència els alumnes que hagen estudiat en centres adscrits a aquests. Però per a l'alumnat de nou

ingrés en el sistema educatiu s'amplien els requisits que tenien la LOECE i la LODE. Ara als criteris preestablerts per aquestes lleis que eren la proximitat del domicili i l'existència de germans en el centre, es creen uns altres com són: la renda per càpita de la unitat familiar, la concurrència de discapacitat en l'alumne o en algun dels seus pares o germans, i la condició legal de família nombrosa. Inclús aquesta llei incorpora com a criteris els casos de malaltia crònica en els alumnes que afecten al seu sistema digestiu, endocrí o metabòlic.

Tots aquests requisits estan pensats per afavorir la igualtat entre els alumnes i per a facilitar l'escolarització a les rendes més baixes, però també s'incorpora altre requisit per afavorir l'excel·lència en les etapes post-obligatòries com és el tindre en compte l'expedient acadèmic per a l'admissió d'alumnes. Tal i com es pot veure en el nom de les dos lleis educatives que el PP ha tingut l'oportunitat de crear, aquestes estan dissenyades per buscar la qualitat i l'excel·lència dins del Sistema Educatiu. Però com vèiem en aquest últim indicador de moment amb aquesta llei no es trenca la igualtat del sistema educatiu en l'etapa obligatòria, posat que aquest sols fa referència a l'etapa post-obligatòria.

Com sabem, la llei que va reemplaçar a la LOCE va ser la LOE. Però tot i que aquesta va ser creada pel PSOE, com posa a l'Article 84 ja no posa la igualtat per damunt de la llibertat, sinó que ara busca l'equilibri entre les dos. Aquest fet es deu principalment perquè el PSOE amb aquesta llei va buscar un pacte en educació, però finalment no ho va aconseguir. Com ha criteris d'admissió sols s'introdueix un criteri nou respecte a la LOCE, aquest és que a l'hora de l'admissió tindran preferència els fills dels pares que treballen al centre o que treballen prop d'aquest.

Llavors arriba la LOMCE, i aquesta té com a objectiu augmentar la qualitat del sistema educatiu, però per tal d'aconseguir aquest objectiu, aquesta trenca l'equilibri entre la igualtat i la llibertat, en favor de la llibertat en l'etapa post-obligatòria. L'exemple clar d'aquest fet el tenim a l'article seleccionat en la taula en el que els centres post-obligatoris que tinguen una especialització curricular reconeguda per les administracions educatives, podran reservar al criteri del rendiment acadèmic de l'alumne fins a un 20% de la puntuació assignada a les sol·licituds d'admissió. De moment aquesta mesura sols afectarà a l'etapa post-obligatòria però és possible que al llarg del temps es pugui aplicar als últims cursos de l'educació obligatòria.

5.4 Llibertat del centre (autonomia dels centres públics)

5.4.1 Cerca i justificació d'indicadors

Per a l'indicador de la llibertat de centre (autonomia dels centres públics) he considerat com ha indicadors: l'autonomia pedagògica, l'autonomia organitzativa i de gestió, l'autonomia econòmica, i per últim dins de les competències de l'administració que resten autonomia als centres: la inspecció i les avaluacions externes.

En un primer moment havia considerat com ha indicadors l'autonomia del claustre, l'autonomia del director i l'autonomia del consell escolar, però després les he descartades perquè he trobat oportú que l'interessant d'aquesta llibertat és conèixer l'autonomia dels centres en general i saber fins on pot abastar cadascun d'aquests òrgans, no ens aportarà molt en aquest treball.

5.4.2 Taula 4: Llibertat del centre (autonomia dels centres públics)

Indicadors	LOECE 1980 UCD	LODE 1985 PSOE	LOGSE 1990 PSOE	LOPEGCE 1995 PSOE	LOCE 2002 PP	LOE 2006 PSOE	LOMCE 2014 PP
Autonomia pedagògica	<p>“Els centres, sense discriminació per cap membre de la comunitat educativa, i dins dels límits fixats per les lleis, tindran autonomia per establir matèries optatives, adaptar els programes a les característiques del medi en què estiguen inserits, adoptar mètodes d’ensenyament i organitzar activitats culturals i extraescolars.” (Article 14)</p> <p>“Dos. Són competències del claustre:</p> <p>a) Programar les activitats educatives del centre.</p> <p>b) Elaborar el reglament de règim interior del centre, juntament amb l’associació de pares d’alumnes, de conformitat amb les disposicions vigents.</p> <p>d) Fixar i coordinar criteris sobre la tasca d’avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>e) Coordinar les funcions d’orientació i tutoria dels alumnes.</p> <p>f) Promoure iniciatives en l’àmbit de l’experimentació i investigació pedagògica.” (Article 20)</p>	<p>“En la mesura que no constitueix discriminació per a cap membre de la comunitat educativa, i dins dels límits fixats per les lleis, els centres tindran autonomia per a establir matèries optatives, adaptar els programes a les característiques del medi en què estiguen inserits, adoptar mètodes d’ensenyament i organitzar activitats culturals escolars i extraescolars.” (Article 15)</p> <p>“1. El Consell Escolar del Centre tindrà les següents atribucions:</p> <p>c) Decidir sobre l’admissió d’alumnes, amb subjecció estricta al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Resoldre els conflictes i imposar les sancions en matèria de disciplina d’alumnes, d’acord amb les normes que regulen els drets i deures dels mateixos.</p> <p>f) Aprovar i avaluar la programació general del Centre que amb caràcter anual elabore l’equip directiu.</p> <p>g) Elaborar les directrius per a la programació i desenvolupament de les activitats escolars complementàries, visites i viatges, menjadors i colònies d’estiu.</p>	<p>“Reconeix [...] als Centres l’autonomia pedagògica que els permeta desenvolupar i completar el currículum en el marc de la seua programació docent, alhora que propicia la configuració i exercici de la funció directiva en els mateixos.” (Preàmbul pàg. 7)</p>	<p>“L’exercici d’una major autonomia d’organització i gestió i la determinació de les directrius per a elaboració del projecte educatiu del centre, des de la concreció dels objectius que pretenen els ensenyaments impartits fins a l’oferta específica que l’alumnat rep. (Exposició de motius)</p> <p>“Competències del Claustre de Professors.</p> <p>Són competències del Claustre:</p> <p>a) Formular a l’equip directiu propostes per a l’elaboració dels projectes del centre i de la programació general anual.</p> <p>b) Aprovar i avaluar els projectes curriculars i els aspectes docents, d’acord amb el projecte educatiu del centre, de la programació general del centre.</p> <p>c) Promoure iniciatives en l’àmbit de l’experimentació i de la investigació pedagògica i en la formació del professorat del centre.</p> <p>f) Coordinar les funcions referents a l’orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>g) Analitzar i valorar els resultats de l’avaluació que del centre realitze l’Administració educativa o qualsevol informe referent a la marxa del mateix.” (Article 15)</p>	<p>“1. L’autonomia pedagògica, amb caràcter general, es concretarà mitjançant les programacions didàctiques, plans d’acció tutorial i plans d’orientació acadèmica i professional i, en tot cas, mitjançant projectes educatius.</p> <p>2. Els centres docents, dins del marc general que establisquen les administracions educatives, han d’elaborar el projecte educatiu en què es fixaran els objectius i les prioritats educatives, així com els procediments d’actuació. Per a l’elaboració d’aquest projecte s’ha de tindre en consideració les característiques del centre i del seu entorn escolar, així com les necessitats educatives dels alumnes.</p> <p>3. El projecte educatiu dels centres docents amb especialització curricular ha d’incorporar els aspectes específics que definisquen el caràcter singular del centre.</p> <p>6. Els centres docents han de desenvolupar els currículums establerts per les administracions educatives mitjançant les programacions didàctiques.</p> <p>7. Les programacions didàctiques són els instruments de planificació curricular específics per a cadascuna de les àrees, assignatures o mòduls.</p> <p>8. Els equips de professors dels centres públics tindran autonomia per triar, d’entre els que s’adapten al currículum normativament establert, els llibres de text i altres materials curriculars que hagen d’usar-se en cada cicle o curs i en cada</p>	<p>“2. Els centres docents disposaran d’autonomia per elaborar, aprovar i executar un projecte educatiu i un projecte de gestió, així com les normes d’organització i funcionament del centre.” (Article 120)</p> <p>“1. En l’exercici de l’autonomia pedagògica, correspon als òrgans de coordinació didàctica dels centres públics adoptar els llibres de text i altres materials que s’hagen d’utilitzar en el desenvolupament dels diversos ensenyaments.</p> <p>2. L’edició i adopció dels llibres de text i altres materials no requeriran la prèvia autorització de l’Administració educativa. En tot cas, aquests s’han d’adaptar al rigor científic adequat a les edats dels alumnes i al currículum aprovat per cada Administració educativa. Així mateix, hauran de reflectir i fomentar el respecte als principis, valors, llibertats, drets i deures constitucionals, així com als principis i valors recollits en la present llei i en la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de protecció Integral contra la Violència de Gènere, als quals s’ha d’ajustar tota l’activitat educativa.</p> <p>3. La supervisió dels llibres de text i altres materials curriculars constituirà part del procés ordinari d’inspecció que exerceix l’Administració educativa sobre la totalitat d’elements que integren el procés d’ensenyament i aprenentatge, que ha de vetllar pel respecte als principis i valors continguts en la Constitució i al que disposa aquesta Llei.” (Disposició addicional quarta)</p>	<p>“La reforma contribuirà també a reforçar la capacitat de gestió de la direcció dels centres, conferint als directors, com representants que són de l’Administració educativa en el centre i com a responsables del projecte educatiu, l’oportunitat d’exercir un major lideratge pedagògic i de gestió.” (Preàmbul, VII)</p> <p>Vuitanta. L’article 127 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«Article 127. Competències del Consell Escolar.</p> <p>El Consell Escolar del centre tindrà les següents competències:</p> <p>a) Avaluar els projectes i les normes a què es refereix el capítol II del títol V d’aquesta Llei orgànica.</p> <p>b) Avaluar la programació general anual del centre, sense perjudici de les competències del Claustre del professorat, en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>e) Informar sobre l’admissió d’alumnes, amb subjecció al que estableix aquesta Llei orgànica i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s’atenguen a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguen a conductes de l’alumnat que perjudiquen greument la convivència del</p>

	<p>h) Establir els criteris sobre la participació del Centre en activitats culturals, esportives i recreatives, així com aquelles accions assistencials a les quals el Centre pogués prestar col·laboració.</p> <p>i) Establir les relacions de col·laboració amb altres Centres amb fins culturals i educatius.</p> <p>j) Aprovar el reglament de règim interior del Centre.</p> <p>l) Supervisar l'activitat general del Centre en els aspectes administratius i docents." (Article 42)</p>		<p>"Competències del Consell Escolar del centre.</p> <p>El Consell Escolar del centre tindrà les següents atribucions:</p> <p>a) Establir les directrius per a l'elaboració del projecte educatiu del centre, aprovar-lo i avaluar-lo, sense perjudici de les competències que el Claustre de professors té atribuïdes en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>c) Decidir sobre l'admissió d'alumnes, amb subjecció estricta al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Aprovar el reglament de règim interior del centre.</p> <p>e) Resoldre els conflictes i imposar les correccions amb finalitat pedagògica que corresponguen a aquelles conductes de l'alumnat que perjudiquen greument la convivència en el centre, d'acord amb les normes que estableixen les administracions educatives.</p> <p>h) Aprovar i avaluar la programació general del centre i de les activitats escolars complementàries.</p> <p>i) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins culturals i educatius, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitze l'Administració educativa." (Article 11)</p>	<p>àrea, assignatura o mòdul." (Article 68)</p> <p>"Atribucions del Claustre de Professors.</p> <p>El Claustre de Professors tindrà les següents atribucions:</p> <p>a) Formular a l'equip directiu propostes per a l'elaboració de la programació general anual, així com avaluar la seua aplicació.</p> <p>b) Formular propostes al Consell Escolar per a l'elaboració del projecte educatiu i informar, abans de la seua aprovació, dels aspectes relatius a l'organització i planificació docent.</p> <p>d) Promoure iniciatives en l'àmbit de l'experimentació i de la investigació pedagògica i en la formació del professorat del centre.</p> <p>f) Coordinar les funcions referents a l'orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>g) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitze l'Administració educativa, així com qualsevol altre informe referent a la marxa del mateix.</p> <p>j) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre." (Article 84)</p> <p>"Atribucions del Consell Escolar. El Consell Escolar del centre tindrà les següents atribucions:</p>	<p>"El Claustre de Professors tindrà les següents competències:</p> <p>a) Formular a l'equip directiu i al Consell Escolar propostes per a l'elaboració dels projectes del centre i de la programació general anual.</p> <p>b) Aprovar i avaluar la concreció del currículum i tots els aspectes educatius dels projectes i de la programació general anual.</p> <p>c) Fixar els criteris referents a l'orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>d) Promoure iniciatives en l'àmbit de l'experimentació i de la investigació pedagògica i en la formació del professorat del centre.</p> <p>g) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en què participe el centre.</p> <p>i) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i la imposició de sancions i vetllar perquè aquestes s'atinguen a la normativa vigent.</p> <p>j) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre." (Article 129)</p> <p>"Competències del Consell Escolar:</p> <p>a) Aprovar i avaluar els projectes i les normes a què es refereix el capítol II del títol V d'aquesta Llei.</p> <p>b) Aprovar i avaluar la programació general anual del centre sense perjudici de les competències del Claustre de Professors, en relació amb la</p>	<p>centre, el Consell Escolar, a instància de pares, mares o tutors legals, podrà revisar la decisió adoptada i proposar, si escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones, la igualtat de tracte i la no discriminació per les causes a què es refereix l'article 84.3 d'aquesta Llei orgànica, la resolució pacífica de conflictes, i la prevenció de la violència de gènere.</p> <p>i) Informar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en les que participe el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de la Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, així com sobre aquells altres aspectes relacionats amb la qualitat de la mateixa. »</p>
--	---	--	--	---	---	---

				<p>a) Formular propostes a l'equip directiu sobre la programació anual del centre i aprovar el projecte educatiu, sense perjudici de les competències del Claustre de Professors, en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>b) Elaborar informes, a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i sobre aquells altres aspectes relacionats amb l'activitat del mateix.</p> <p>c) Participar en el procés d'admissió d'alumnes i vetllar perquè es realitze amb subjecció al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Aprovar el reglament de règim interior del centre.</p> <p>e) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i la imposició de sancions i vetllar perquè aquestes s'atinguen a la normativa vigent.</p> <p>h) Proposar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>i) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitze l'Administració educativa.</p> <p>k) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre." (Article 82)</p>	<p>planificació i organització docent.</p> <p>e) Decidir sobre l'admissió d'alumnes amb subjecció al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguen a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguen a conductes de l'alumnat que perjudiquen greument la convivència del centre, el Consell Escolar, a instància de pares o tutors, podrà revisar la decisió adoptada i proposar, si escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.</p> <p>i) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en què participe el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, així com sobre aquells altres aspectes relacionats amb la qualitat de la mateixa.</p> <p>l) Qualsevol altres que li siguin atribuïdes per l'Administració educativa." (Article 127)</p>	
--	--	--	--	--	---	--

Autonomia
organitzativa
i de gestió

<p>“Els professors, els pares, el personal no docent i, si escau, els alumnes intervindran en el control i gestió de tots els centres sostinguts per l’Administració amb fons públics en els termes que estableix la present Llei.” (Article 16)</p>	<p>“En concordança amb les finalitats que estableix aquesta llei, el principi de participació dels membres de la comunitat escolar inspirarà les activitats educatives i l’organització i funcionament dels centres públics. La intervenció dels professors, dels pares i, si escau, dels alumnes en el control i gestió dels centres públics s’ajustarà al que disposa el títol tercer d’aquesta Llei.” (Article 19)</p>		<p>“Els centres disposaran d’autonomia per definir el model de gestió organitzativa i pedagògica, que haurà de concretar, en cada cas, mitjançant els corresponents projectes educatius, curriculars i, si escau, normes de funcionament.” (Article 5)</p>	<p>“1. L’autonomia organitzativa es concretarà en la programació general anual i en els reglaments de règim interior. La programació general anual serà elaborada per l’equip directiu, amb l’informe previ del claustre de professors.</p> <p>2. Les administracions locals podran col·laborar amb els centres educatius per impulsar les activitats extraescolars i promoure la relació entre la programació dels centres i l’entorn en què aquests desenvolupen la seua tasca. Així mateix, han de prestar la seua col·laboració en el foment de la convivència en els centres i participaran en la vigilància del compliment de l’escolaritat obligatòria.” (Article 69)</p>	<p>“1. Els centres docents elaboraran les seues normes d’organització i funcionament, que han d’incloure les que garantisquen el compliment del pla de convivència.</p> <p>2. Les administracions educatives han de facilitar que els centres, en el marc de la seua autonomia, puguen elaborar les seues pròpies normes d’organització i funcionament.” (Article 124)</p>	<p>1. Els centres elaboraran un pla de convivència que s’incorporaran a la programació general anual i que recollirà totes les activitats que es programen per tal de fomentar un bon clima de convivència dins del centre escolar, la concreció dels drets i deures dels alumnes les mesures correctores aplicables en cas del seu incompliment d’acord amb la normativa vigent, tenint en compte la situació i condicions personals dels alumnes, i la realització d’actuacions per a la resolució pacífica de conflictes amb especial atenció a les actuacions de prevenció de la violència de gènere, igualtat i no discriminació.</p> <p>4. Les administracions educatives han de facilitar que els centres, en el marc de la seua autonomia, puguen elaborar les seues pròpies normes d’organització i funcionament. (Setanta-vuit)</p>
<p>“Dos. Són competències del claustre:</p> <p>a) Programar les activitats educatives del centre.</p> <p>b) Elaborar el reglament de règim interior del centre, juntament amb l’associació de pares d’alumnes, de conformitat amb les disposicions vigents.</p> <p>c) Elegir els seus representants en els òrgans col·legiats del centre.” (Article 20)</p>	<p>“1. El Consell Escolar del Centre tindrà les següents atribucions:</p> <p>a) Elegir el Director i designar l’equip directiu per ell proposat.</p> <p>b) Proposar la revocació del nomenament del director, previ acord dels seus membres adoptat per majoria de dos terços.</p> <p>c) Decidir sobre l’admissió d’alumnes, amb subjecció estricta al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Resoldre els conflictes i imposar les sancions en matèria de disciplina d’alumnes, d’acord amb les normes que regulen els drets i deures dels mateixos.</p> <p>f) Aprovar i avaluar la programació general del Centre que amb caràcter anual elabore l’equip directiu.</p> <p>g) Elaborar les directrius per a la programació i desenvolupament de les activitats escolars complementàries, visites i viatges, menjadors i colònies d’estiu.</p> <p>h) Establir els criteris sobre la participació del Centre en activitats culturals, esportives i</p>		<p>“Competències del Claustre de Professors:</p> <p>a) Formular a l’equip directiu propostes per a l’elaboració dels projectes del centre i de la programació general anual.</p> <p>b) Aprovar i avaluar els projectes curriculars i els aspectes docents, d’acord amb el projecte educatiu del centre, de la programació general del centre.</p> <p>d) Elegir els seus representants en el Consell Escolar del centre.</p> <p>e) Conèixer les candidatures a la direcció i els programes presentats pels candidats.</p> <p>f) Coordinar les funcions referents a l’orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>g) Analitzar i valorar els resultats de l’avaluació que del centre realitze l’Administració educativa o qualsevol informe referent a la marxa del mateix.” (Article 15)</p>	<p>“El director és el representant de l’Administració educativa en el centre i té atribuïdes les següents competències:</p> <p>j) Realitzar les contractacions d’obres, serveis i subministraments, així com autoritzar les despeses d’acord amb el pressupost del centre, ordenar els pagaments i visar les certificacions i documents oficials del centre, tot això d’acord amb el que establisquen les administracions educatives.</p> <p>k) Promoure plans de millora de la qualitat del centre, així com projectes d’innovació i investigació educativa.” (Article 79)</p>	<p>“Els centres educatius elaboraran al principi de cada curs una programació general anual que reculla tots els aspectes relatius a l’organització i funcionament del centre, inclosos els projectes, el currículum, les normes, i tots els plans d’actuació acordats i aprovats.” (Article 125)</p> <p>“Són competències del director:</p> <p>j) Realitzar les contractacions d’obres, serveis i subministraments, així com autoritzar les despeses d’acord amb el pressupost del centre, ordenar els pagaments i visar les certificacions i documents oficials del centre, tot això d’acord amb el que establisquen les administracions educatives.” (Article 132)</p>	<p>Vuitanta-un. L’article 132 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«Article 132. Competències del director.</p> <p>Són competències del director:</p> <p>j) Realitzar les contractacions d’obres, serveis i subministraments, així com autoritzar les despeses d’acord amb el pressupost del centre, ordenar els pagaments i visar les certificacions i documents oficials del centre, tot això d’acord amb el que establisquen les administracions educatives.</p> <p>n) Decidir sobre l’admissió d’alumnes, amb subjecció al que estableix aquesta Llei orgànica i disposicions que la desenvolupen.</p>
			<p>“Competències del Consell Escolar del centre:</p> <p>a) Establir les directrius per a l’elaboració del projecte educatiu del centre, aprovar-lo i avaluar-lo, sense perjudici de les competències que el Claustre de professors té atribuïdes en relació amb la planificació i organització docent.</p>	<p>“Atribucions del Claustre de Professors:</p> <p>a) Formular a l’equip directiu propostes per a l’elaboració de la programació general anual, així com avaluar la seua aplicació.</p>	<p>“El Claustre de Professors tindrà les següents competències:</p> <p>a) Formular a l’equip directiu i al Consell Escolar propostes per a l’elaboració dels projectes del centre i de la programació general anual.</p>	

<p>recreatives, així com aquelles accions assistencials a les quals el Centre pogués prestar col·laboració.</p> <p>i) Establir les relacions de col·laboració amb altres Centres amb fins culturals i educatius.</p> <p>j) Aprovar el reglament de règim interior del Centre.</p> <p>k) Promoure la renovació de les instal·lacions i equip escolar, així com vigilar la seua conservació.</p> <p>l) Supervisar l'activitat general del Centre en els aspectes administratius i docents.</p> <p>ll) Qualsevol altra competència que li siga atribuïda en els corresponents reglaments orgànics." (Article 42)</p> <p>“2. Són competències del claustre:</p> <p>a) Programar les activitats docents del Centre.</p> <p>b) Elegir els seus representants en el Consell Escolar del Centre.</p> <p>c) Fixar i coordinar criteris sobre la tasca d'avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>d) Coordinar les funcions d'orientació i tutoria dels alumnes.</p> <p>e) Promoure iniciatives en l'àmbit de l'experimentació o investigació pedagògica.</p> <p>f) Qualsevol altra que li siga encomanada pels respectius reglaments orgànics.</p> <p>3. El claustre es reunirà preceptivament una vegada al trimestre i sempre que ho sol·licite un terç, almenys, dels seus membres.” (Article 45)</p>		<p>b) Elegir el director del centre i, si escau i previ acord dels seus membres adoptat per majoria de dos terços, proposar la revocació del nomenament del director així triat.</p> <p>c) Decidir sobre l'admissió d'alumnes, amb subjecció estricta al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Aprovar el reglament de règim interior del centre.</p> <p>e) Resoldre els conflictes i imposar les correccions amb finalitat pedagògica que corresponguen a aquelles conductes de l'alumnat que perjudiquen greument la convivència en el centre, d'acord amb les normes que estableixen les administracions educatives.</p> <p>f) Aprovar el projecte de pressupost del centre i la seua execució.</p> <p>g) Promoure la renovació de les instal·lacions i equip escolar i vigilar la seua conservació.</p> <p>h) Aprovar i avaluar la programació general del centre i de les activitats escolars complementàries.</p> <p>i) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins culturals i educatius, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitza l'Administració educativa.</p> <p>k) Qualsevol altra competència que li siga atribuïda en els corresponents reglaments orgànics.</p>	<p>b) Formular propostes al Consell Escolar per a l'elaboració del projecte educatiu i informar, abans de la seua aprovació, dels aspectes relatius a l'organització i planificació docent.</p> <p>c) Informar el projecte de reglament de règim interior del centre.</p> <p>d) Promoure iniciatives en l'àmbit de l'experimentació i de la investigació pedagògica i en la formació del professorat del centre.</p> <p>e) Elegir els seus representants en el Consell Escolar del centre i en la Comissió de selecció de director que preveu l'article 88 d'aquesta Llei.</p> <p>f) Coordinar les funcions referents a l'orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>g) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitza l'Administració educativa, així com qualsevol altre informe referent a la marxa del mateix.</p> <p>h) Ser informat pel director de l'aplicació del règim disciplinari del centre.</p> <p>i) Ser informat de la proposta a l'Administració educativa del nomenament i cessament dels membres de l'equip directiu.</p> <p>j) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre.</p> <p>k) Qualsevol altra que li siguen atribuïdes per l'Administració educativa.” (Article 84)</p>	<p>b) Aprovar i avaluar la concreció del currículum i tots els aspectes educatius dels projectes i de la programació general anual.</p> <p>c) Fixar els criteris referents a l'orientació, tutoria, avaluació i recuperació dels alumnes.</p> <p>d) Promoure iniciatives en l'àmbit de l'experimentació i de la investigació pedagògica i en la formació del professorat del centre.</p> <p>e) Elegir els seus representants en el Consell Escolar del centre i participar en la selecció del director en els termes establerts per aquesta Llei.</p> <p>f) Conèixer les candidatures a la direcció i els projectes de direcció presentats pels candidats.</p> <p>g) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en què participe el centre.</p> <p>h) Informar les normes d'organització i funcionament del centre.</p> <p>i) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i la imposició de sancions i vetllar perquè aquestes s'atinguen a la normativa vigent.</p> <p>j) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre.</p> <p>k) Qualsevol altra que li siguen atribuïdes per l'Administració educativa o per les respectives normes d'organització i funcionament.” (Article 129)</p>	<p>l) Aprovar l'obtenció de recursos complementaris d'acord amb el que estableix l'article 122.3.</p> <p>o) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.»</p> <p>Vuitanta. L'article 127 queda redactat de la manera següent:</p> <p>«Article 127. Competències del Consell Escolar.</p> <p>El Consell Escolar del centre tindrà les següents competències:</p> <p>a) Avaluar els projectes i les normes a què es refereix el capítol II del títol V d'aquesta Llei orgànica.</p> <p>b) Avaluar la programació general anual del centre, sense perjudici de les competències del Claustre del professorat, en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>c) Conèixer les candidatures a la direcció i els projectes de direcció presentats pels candidats.</p> <p>d) Participar en la selecció del director del centre, en els termes que aquesta Llei orgànica estableix. Ser informat del nomenament i cessament dels altres membres de l'equip directiu. Si és el cas, previ acord dels seus membres, adoptat per majoria de dos terços, proposar la revocació del nomenament del director.</p> <p>e) Informar sobre l'admissió d'alumnes, amb subjecció al que estableix aquesta Llei orgànica i disposicions que la desenvolupen.</p>
---	--	---	---	---	--

			<p>2. Les administracions educatives han de determinar la periodicitat de les reunions del Consell Escolar, així com el seu règim de convocatòria.</p> <p>3. Les administracions educatives poden establir, amb caràcter excepcional, l'exigència de majoria qualificada en la presa de determinades decisions d'especial importància per al funcionament del centre i que afecten el conjunt de la comunitat educativa." (Article 11)</p>	<p>“Atribucions del Consell Escolar:</p> <p>a) Formular propostes a l'equip directiu sobre la programació anual del centre i aprovar el projecte educatiu, sens perjudici de les competències del Claustre de Professors, en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>b) Elaborar informes, a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i sobre aquells altres aspectes relacionats amb l'activitat del mateix.</p> <p>c) Participar en el procés d'admissió d'alumnes i vetllar perquè es realitze amb subjecció al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>d) Aprovar el reglament de règim interior del centre.</p> <p>e) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i la imposició de sancions i vetllar perquè aquestes s'atinguen a la normativa vigent.</p> <p>f) Aprovar el projecte de pressupost del centre i la seua liquidació.</p> <p>g) Promoure la conservació i renovació de les instal·lacions i equip escolar.</p> <p>h) Proposar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>i) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de l'avaluació que del centre realitze l'Administració educativa.</p> <p>j) Ser informat de la proposta a l'Administració educativa del nomenament i cessament dels membres de l'equip directiu.</p>	<p>“Competències del Consell Escolar:</p> <p>a) Aprovar i avaluar els projectes i les normes a què es refereix el capítol II del títol V d'aquesta Llei.</p> <p>b) Aprovar i avaluar la programació general anual del centre sense perjudici de les competències del Claustre de Professors, en relació amb la planificació i organització docent.</p> <p>c) Conèixer les candidatures a la direcció i els projectes de direcció presentats pels candidats.</p> <p>d) Participar en la selecció del director del centre en els termes que aquesta Llei estableix. Ser informat del nomenament i cessament dels altres membres de l'equip directiu. Si és el cas, previ acord dels seus membres, adoptat per majoria de dos terços, proposar la revocació del nomenament del director.</p> <p>e) Decidir sobre l'admissió d'alumnes amb subjecció al que estableix aquesta Llei i disposicions que la desenvolupen.</p> <p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguen a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguen a conductes de l'alumnat que perjudiquen greument la convivència del centre, el Consell Escolar, a instància de pares o tutors, podrà revisar la decisió adoptada i proposar, si escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.</p>	<p>f) Conèixer la resolució de conflictes disciplinaris i vetllar perquè s'atinguen a la normativa vigent. Quan les mesures disciplinàries adoptades pel director corresponguen a conductes de l'alumnat que perjudiquen greument la convivència del centre, el Consell Escolar, a instància de pares, mares o tutors legals, podrà revisar la decisió adoptada i proposar, si escau, les mesures oportunes.</p> <p>g) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones, la igualtat de tracte i la no discriminació per les causes a què es refereix l'article 84.3 d'aquesta Llei orgànica, la resolució pacífica de conflictes, i la prevenció de la violència de gènere.</p> <p>h) Promoure la conservació i renovació de les instal·lacions i de l'equip escolar i informar l'obtenció de recursos complementaris, d'acord amb el que estableix l'article 122.3.</p> <p>i) Informar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en les que participe el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de la Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, així com sobre aquells altres aspectes relacionats amb la qualitat de la mateixa.</p>
--	--	--	---	--	--	--

				<p>k) Proposar mesures i iniciatives que afavorisquen la convivència al centre.</p> <p>l) Qualsevol altres que li siguen atribuïdes per l'Administració educativa.</p> <p>2. Les administracions educatives poden establir una denominació específica per referir-se al Consell Escolar dels centres educatius." (Article 82)</p>	<p>h) Promoure la conservació i renovació de les instal·lacions i equip escolar i aprovar l'obtenció de recursos complementaris d'acord amb el que estableix l'article 122.3.</p> <p>i) Fixar les directrius per a la col·laboració, amb fins educatius i culturals, amb les administracions locals, amb altres centres, entitats i organismes.</p> <p>j) Analitzar i valorar el funcionament general del centre, l'evolució del rendiment escolar i els resultats de les avaluacions internes i externes en què participe el centre.</p> <p>k) Elaborar propostes i informes, a iniciativa pròpia o a petició de l'Administració competent, sobre el funcionament del centre i la millora de la qualitat de la gestió, així com sobre aquells altres aspectes relacionats amb la qualitat de la mateixa.</p> <p>l) Qualsevol altres que li siguen atribuïdes per l'Administració educativa." (Article 127)</p>	<p>l) Qualsevol altres que li siguen atribuïdes per l'Administració educativa. »</p>
--	--	--	--	---	---	--

Autonomia
econòmica

“Els centres disposaran d'autonomia per administrar els seus recursos pressupostaris sense perjudici del que estableix la Llei general pressupostària.” (Article 28)

“2. Els centres públics disposaran d'autonomia en la seua gestió econòmica en els termes establerts en les lleis.” (Article 58)

“1. Els centres docents públics que imparteixen ensenyaments regulats per la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu, disposaran d'autonomia en la gestió econòmica d'acord amb el que estableix aquesta Llei, així com en la normativa pròpia de cada Administració educativa.

2. Les administracions educatives poden delegar en els òrgans de govern dels centres públics l'adquisició de béns, contractació d'obres, serveis i subministraments, amb els límits que en la normativa corresponent s'establisquen. L'exercici de l'autonomia dels centres per administrar aquests recursos està sotmès a les disposicions que regulen el procés de contractació i de realització i justificació de la despesa per a les administracions educatives.

3. Sense perjudici que tots els centres reben els recursos econòmics necessaris per complir els seus objectius amb criteris de qualitat, les administracions educatives poden regular, dins els límits que en la normativa corresponent s'haja establert, el procediment que permeta als centres docents públics obtenir recursos complementaris, amb l'aprovació prèvia del Consell Escolar. Aquests recursos han de ser aplicats a les seues despeses de funcionament i no poden provenir de les activitats dutes a terme per les associacions de pares i d'alumnes en compliment dels seus fins, d'acord amb el que les administracions educatives estableixen. En qualsevol cas, les Administracions educatives prestaran especial suport a aquells centres que escolaritzen alumnes amb necessitats educatives especials o estiguen situats en zones social o culturalment desfavorides.

“1. Els centres docents públics que impartisquen ensenyaments regulats per aquesta Llei disposaran d'autonomia en la gestió econòmica, d'acord amb el que estableixen les normes vigents.

2. Les administracions educatives, dins dels límits que la normativa corresponent estableixca, regularan el procediment que permeta als centres docents públics obtenir recursos complementaris.

Aquests recursos no poden provenir de les activitats dutes a terme per les associacions de pares i d'alumnes en compliment dels seus fins, d'acord amb el que les administracions educatives estableixen.

3. En qualsevol cas, les Administracions educatives prestaran especial suport a aquells centres sostinguts amb fons públics que escolaritzen alumnes amb necessitats educatives específiques o estiguen situats en zones social o culturalment desfavorides.” (Article 70)

“1. Els centres públics que impartisquen ensenyaments regulats per aquesta Llei disposaran d'autonomia en la gestió econòmica d'acord amb la normativa establerta en aquesta Llei i en la que determine cada Administració educativa.

2. Les administracions educatives poden delegar en els òrgans de govern dels centres públics l'adquisició de béns, contractació d'obres, serveis i subministraments, d'acord amb el Reial Decret Legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, i amb els límits que en la normativa corresponent es fixen. L'exercici de l'autonomia dels centres per administrar aquests recursos està sotmès a les disposicions que les administracions educatives estableixen per regular el procés de contractació, de realització i de justificació de la despesa.” (Article 123)

“3. Les administracions educatives potenciaran i promouran l'autonomia dels centres, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguen adequar-se als plans de treball i organització que elaboren, una vegada que siguen convenientment avaluats i valorats. Els centres sostinguts amb fons públics han de retre comptes dels resultats obtinguts. [...]”(Setanta-tres)

Inspecció educativa

			4. Les administracions educatives poden delegar en els òrgans de govern dels centres públics les competències que aquestes determinen, responsabilitzant als directors de la gestió dels recursos materials, posats a disposició del centre.” (Article 7)			
		<p>“1. Les administracions educatives han d’exercir la funció inspectora per a garantir el compliment de les lleis i la millora de la qualitat del sistema educatiu.</p> <p>2. La inspecció educativa tindrà encomanades en qualsevol cas les següents funcions:</p> <p>a) Col·laborar en la millora de la pràctica docent i del funcionament dels centres, així com en els processos de renovació educativa.</p> <p>b) Participar en l’avaluació del sistema educatiu.</p> <p>c) Vetllar pel compliment de les lleis, reglaments i altres disposicions generals en l’àmbit del sistema educatiu.</p> <p>Assessorar i informar els diferents sectors de la Comunitat en l’exercici dels seus drets i en el compliment de les seues obligacions.</p> <p>3. Per l’exercici d’aquestes funcions la inspecció educativa tindrà accés als centres docents, públics i privats, així com als serveis i instal·lacions en què es desenvolupen activitats promogudes o autoritzades per les administracions educatives.</p> <p>4. L’Estat exercirà l’alta inspecció que li correspon per tal de garantir el compliment de les obligacions dels Poders públics en matèria d’educació.” (Article 61)</p>	<p>“Les administracions educatives, en l’exercici de les seues competències de supervisió del sistema educatiu, exerciran la inspecció sobre tots els centres, serveis, programes i activitats que l’integren, tant públics com privats, a fi d’assegurar el compliment de les lleis, la garantia dels drets i l’observança dels deures de quants participen en els processos d’ensenyament i aprenentatge, la millora del sistema educatiu i la qualitat de l’ensenyament.” (Article 35)</p> <p>“Les funcions de la inspecció educativa són les següents:</p> <p>a) Controlar i supervisar, des del punt de vista pedagògic i organitzatiu, el funcionament dels centres educatius, tant de titularitat pública com privada.</p> <p>b) Col·laborar en la millora de la pràctica docent i del funcionament dels centres, així com en els processos de reforma educativa i de renovació pedagògica.</p> <p>c) Participar en l’avaluació del sistema educatiu, especialment en la que correspon als centres escolars, a la funció directiva i a la funció docent, a través de l’anàlisi de l’organització, funcionament i resultats dels mateixos.</p> <p>d) Vetllar pel compliment, en els centres educatius, de les lleis, reglaments i altres</p>	<p>“1. És competència i responsabilitat dels poders públics la inspecció del sistema educatiu.</p> <p>2. Les administracions públiques competents exerciran la inspecció educativa dins del respectiu àmbit territorial i de conformitat amb les normes bàsiques que regulen aquesta matèria. L’exercici de la funció inspectora es realitzarà sobre tots els elements i aspectes del sistema educatiu, a fi d’assegurar el compliment de les lleis, la garantia dels drets i l’observança dels deures de quants participen en els processos d’ensenyament i aprenentatge, la millora del sistema educatiu i la qualitat de l’ensenyament.” (Article 102)</p> <p>“1. Són funcions de la inspecció educativa:</p> <p>a) Controlar i supervisar, des del punt de vista pedagògic i organitzatiu, el funcionament dels centres educatius, tant de titularitat pública com privada.</p> <p>b) Supervisar la pràctica docent i col·laborar en la seua millora contínua i en la del funcionament dels centres, així com en els processos de reforma educativa i de renovació pedagògica.</p> <p>c) Participar en l’avaluació del sistema educatiu, especialment en la que correspon als centres escolars, a la funció directiva i a la funció docent, a través de l’anàlisi de l’organització,</p>	<p>“1. És competència i responsabilitat dels poders públics la inspecció del sistema educatiu.</p> <p>2. Correspon a les administracions públiques competents ordenar, regular i exercir la inspecció educativa dins del respectiu àmbit territorial.</p> <p>3. La inspecció educativa es realitzarà sobre tots els elements i aspectes del sistema educatiu, a fi d’assegurar el compliment de les lleis, la garantia dels drets i l’observança dels deures de quants participen en els processos d’ensenyament i aprenentatge, la millora del sistema educatiu i la qualitat i equitat de l’ensenyament.” (Article 148)</p> <p>“Les funcions de la inspecció educativa són les següents:</p> <p>a) Supervisar i controlar, des del punt de vista pedagògic i organitzatiu, el funcionament dels centres educatius i els programes que en ells incideixen.</p> <p>b) Supervisar la pràctica docent, la funció directiva i col·laborar en la seua millora contínua.</p> <p>c) Participar en l’avaluació del sistema educatiu i dels elements que l’integren.</p> <p>d) Vetllar pel compliment, en els centres educatius, de les lleis, reglaments i altres disposicions vigents que afecten el sistema educatiu.</p>	<p>Noranta-nou. S’afegeix una nova disposició addicional trenta-vuitena, amb la redacció següent:</p> <p>«Disposició addicional trenta-vuitena. Llengua castellana, llengües cooficials i llengües que gaudisquen de protecció legal.</p> <p>5. Correspon a l’Alta Inspecció de l’Estat vetllar pel compliment de les normes sobre utilització de llengua vehicular en els ensenyaments bàsics.”</p>

			<p>disposicions vigents que afecten el sistema educatiu.</p> <p>e) Assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa en l'exercici dels seus drets i en el compliment de les seues obligacions.</p> <p>f) Informar sobre els programes i activitats de caràcter educatiu promoguts o autoritzats per les administracions educatives competents, com també sobre qualsevol aspecte relacionat amb l'ensenyament que li siga requerit per l'autoritat competent o que conega en l'exercici de les seues funcions, mitjançant les vies reglamentàries." (Article 36)</p>	<p>funcionament i resultats dels mateixos.</p> <p>d) Vetllar pel compliment, en els centres educatius, de les lleis, reglaments i altres disposicions vigents que afecten el sistema educatiu.</p> <p>e) Assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa en l'exercici dels seus drets i en el compliment de les seues obligacions.</p> <p>f) Informar sobre els programes i activitats de caràcter educatiu promoguts o autoritzats per les administracions educatives competents, com també sobre qualsevol aspecte relacionat amb l'ensenyament que li siga requerit per l'autoritat competent o que conega en l'exercici de les seues funcions, mitjançant les vies reglamentàries.</p> <p>2. Per al correcte exercici de les funcions anteriors, els inspectors d'educació tindran les atribucions següents:</p> <p>a) Conèixer directament totes les activitats que es realitzen en els centres, als quals tindran lliure accés.</p> <p>b) Examinar i comprovar la documentació pedagògica i administrativa dels centres.</p> <p>c) Rebre dels restants funcionaris la necessària col·laboració per al desenvolupament de les seues activitats, per a les quals l'inspector tindrà la consideració d'autoritat pública." (Article 105)</p>	<p>e) Vetllar pel compliment i aplicació dels principis i valors recollits en aquesta Llei, inclosos els destinats a fomentar la igualtat real entre homes i dones.</p> <p>f) Assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa en l'exercici dels seus drets i en el compliment de les seues obligacions.</p> <p>g) Emetre els informes sol·licitats per les Administracions educatives respectives o que es deriven del coneixement de la realitat pròpia de la inspecció educativa, a través de les vies reglamentàries.</p> <p>h) Qualsevol altres que li siguen atribuïdes per les Administracions educatives, dins l'àmbit de les seues competències." (Article 151)</p> <p>"Per complir les funcions de la inspecció educativa els inspectors tindran les següents atribucions:</p> <p>a) Conèixer directament totes les activitats que es realitzen en els centres, als quals tindran lliure accés.</p> <p>b) Examinar i comprovar la documentació acadèmica, pedagògica i administrativa dels centres.</p> <p>c) Rebre dels restants funcionaris i responsables dels centres i serveis educatius, públics i privats, la necessària col·laboració per al desenvolupament de les seues activitats, per a l'exercici els inspectors tindran la consideració d'autoritat pública.</p> <p>d) Qualsevol altres que li siguen atribuïdes per les Administracions educatives, dins l'àmbit de les seues competències." (Article 153)</p>	
--	--	--	---	--	---	--

Avaluacions
externes

		<p>“Amb una estructura descentralitzada, en la qual els diferents àmbits territorials gaudeixen d’una important autonomia, és encara més fonamental comptar amb un instrument que servisca per reconstruir una visió de conjunt i per proporcionar a totes i cadascuna de les instàncies la informació rellevant i el suport necessari per al millor exercici de les seues funcions.” (Preàmbul)</p>	<p>“d) Establiran procediments per a l’avaluació del sistema educatiu, dels centres, de la tasca docent, dels càrrecs directius i de l’actuació de la pròpia administració educativa.” (Títol Preliminar)</p> <p>“1. L’Institut Nacional de Qualitat i Avaluació realitzarà l’avaluació general del sistema educatiu mitjançant el desenvolupament de les activitats previstes en l’article 62 de la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d’octubre, d’ordenació general del sistema educatiu.</p> <p>2. L’Institut Nacional de Qualitat i Avaluació oferirà suport a les administracions educatives que ho requerisquen en l’elaboració dels seus respectius plans i programes d’avaluació.</p> <p>3. El Govern farà públiques periòdicament les conclusions d’interès general de les avaluacions del sistema educatiu efectuades per l’Institut Nacional de Qualitat i Avaluació i donarà a conèixer els resultats dels indicadors de qualitat establerts.” (Article 28)</p> <p>“1. L’Administració educativa corresponent elaborarà i posarà en marxa plans d’avaluació que seran aplicats amb periodicitat als centres docents sostinguts amb fons públics i que es duran a terme principalment a través de la inspecció educativa.</p> <p>2. En l’avaluació externa dels centres col·laboraran els òrgans col·legiats i unipersonals de govern, així com els diferents sectors de la comunitat educativa.</p>	<p>“Les administracions educatives, en els termes que estableix l’article 97 d’aquesta Llei, realitzaran una avaluació general de diagnòstic, que tindrà com a finalitat comprovar el grau d’adquisició de les competències bàsiques d’aquest nivell educatiu. Aquesta avaluació general no tindrà efectes acadèmics i tindrà caràcter informatiu i orientador per als centres, el professorat, les famílies i els alumnes.” (Article 18)</p> <p>“1. L’Administració educativa corresponent realitzarà i posarà en marxa plans d’avaluació que seran aplicats amb periodicitat als centres docents sostinguts amb fons públics.</p> <p>2. Els òrgans de govern i els òrgans de participació en el control i gestió així com els diferents sectors de la comunitat educativa col·laboraran en l’avaluació externa dels centres.</p> <p>3. Les administracions educatives han d’informar la comunitat educativa i faran públics els criteris i procediments que s’utilitzen per a l’avaluació dels centres, així com les conclusions generals que en aquestes avaluacions s’obtinguen. Així mateix, es comunicaran al claustre de professors i al Consell Escolar les conclusions de l’avaluació corresponent al seu centre. L’avaluació dels centres haurà de tenir en compte l’entorn social i econòmic dels mateixos i els recursos de què disposen, i s’efectuarà sobre els processos i sobre els resultats obtinguts, tant pel que fa a organització, gestió i funcionament, com al conjunt de les activitats d’ensenyament i aprenentatge. Les administracions educatives col·laboraran amb els centres per resoldre els problemes que hagen estat detectats en l’avaluació realitzada proporcionant els suports necessaris.” (Article 101)</p>	<p>“L’avaluació s’estendrà a tots els àmbits educatius que regula aquesta Llei i s’aplicarà sobre els processos d’aprenentatge i resultats dels alumnes, l’activitat del professorat, els processos educatius, la funció directiva, el funcionament dels centres docents, la inspecció i les mateixes administracions educatives.” (Article 141)</p> <p>“1. L’Institut d’Avaluació, en col·laboració amb les administracions educatives, ha d’elaborar plans plurianuals d’avaluació general del sistema educatiu. Prèviament a la seua realització, es faran públics els criteris i procediments d’avaluació.</p> <p>2. L’Institut d’Avaluació, en col·laboració amb les administracions educatives, coordinarà la participació de l’Estat espanyol en les avaluacions internacionals.</p> <p>3. L’Institut d’Avaluació, en col·laboració amb les administracions educatives, elaborarà el Sistema Estatal d’Indicadors de l’Educació que contribuirà al coneixement del sistema educatiu i a orientar la presa de decisions de les institucions educatives i de tots els sectors implicats en l’educació. Les dades necessàries per elaborar ha de facilitar al Ministeri d’Educació i Ciència per les administracions educatives de les comunitats autònomes.” (Article 143)</p> <p>“1. L’Institut d’Avaluació i els organismes corresponents de les Administracions educatives, en el marc de l’avaluació general del sistema educatiu que els competeix, col·laboraran en la realització d’avaluacions generals de diagnòstic, que permeten obtindre dades representatives, tant de l’alumnat i dels centres de les comunitats autònomes com del conjunt de l’Estat. Aquestes avaluacions versaran sobre les competències bàsiques del</p>	<p>“3. Els centres docents realitzaran una avaluació individualitzada a tots els alumnes al finalitzar el tercer curs d’Educació Primària, segons disposen les administracions educatives, en la qual es comprovarà el grau de domini de les destreses, capacitats i habilitats en expressió i comprensió oral i escrita, càlcul i resolució de problemes en relació amb el grau d’adquisició de la competència en comunicació lingüística i de la competència matemàtica. De resultar desfavorable aquesta avaluació, l’equip docent ha d’adoptar les mesures ordinàries o extraordinàries més adequades.” (Article 20)</p> <p>“Vint-i-u. Avaluació final d’Educació Primària.</p> <p>a) En finalitzar el sisè curs d’Educació Primària, es realitzarà una avaluació individualitzada a tots els alumnes, en la qual es comprovarà el grau d’adquisició de la competència en comunicació lingüística, de la competència matemàtica i de les competències bàsiques en ciència i tecnologia, així com l’assoliment dels objectius de l’etapa.”</p> <p>Vint. L’article 29 queda redactat de la manera següent: «Article 29. Avaluació final d’educació secundària obligatòria.</p> <p>a) En finalitzar el quart curs, els alumnes realitzaran una avaluació individualitzada per l’opció d’ensenyaments acadèmics o per la d’ensenyaments aplicades, en la qual es comprovarà l’assoliment dels objectius de l’etapa i el grau d’adquisició de les competències corresponents [...]»</p>
--	--	--	--	---	---	--

			<p>3. A més de l'avaluació externa, els centres avaluaran el seu propi funcionament al final de cada curs, d'acord amb el que preceptua l'Administració educativa de la qual depenguen.</p> <p>4. Les administracions educatives han d'informar la comunitat educativa i faran públics els criteris i procediments que s'utilitzen per a l'avaluació dels centres, així com les conclusions generals que en aquestes avaluacions s'obtinguen. Tanmateix, es comunicarà al Consell Escolar les conclusions de l'avaluació corresponent al seu centre. L'avaluació dels centres haurà de tindre en compte el context socioeconòmic dels mateixos i els recursos de què disposen, i s'efectuarà sobre els processos i sobre els resultats obtinguts, tant pel que fa a organització, gestió i funcionament, com al conjunt de les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Les administracions educatives col·laboraran amb els centres per resoldre els problemes que hagen estat detectats en l'avaluació realitzada." (Article 29)</p>		<p>currículum, es realitzaran en l'ensenyament primari i secundària i inclouran, en tot cas, les previstes en els articles 21 i 29. La Conferència Sectorial d'Educació vetllarà perquè aquestes avaluacions es realitzen amb criteris d'homogeneïtat.</p> <p>2. En el marc de les seues respectives competències, correspon a les administracions educatives desenvolupar i controlar les avaluacions de diagnòstic en què participen els centres que en depenen i proporcionar els models i suports pertinents a fi que tots els centres puguen realitzar de manera adequada aquestes avaluacions, que tindran caràcter formatiu i intern.</p> <p>3. Correspon a les administracions educatives regular la forma en què els resultats d'aquestes avaluacions de diagnòstic que realitzen els centres, així com els plans d'actuació que es deriven de les mateixes, hagen de ser posats en coneixement de la comunitat educativa. En cap cas, els resultats d'aquestes avaluacions poden ser utilitzats per a l'establiment de classificacions dels centres." (Article 144)</p> <p>"1. Podran les Administracions educatives, en el marc de les seues competències, elaborar i realitzar plans d'avaluació dels centres educatius, que tindran en compte les situacions socioeconòmiques i culturals de les famílies i alumnes que acullen, l'entorn del propi centre i els recursos de què disposa.</p> <p>2. Així mateix, les administracions educatives donaran suport i facilitaran l'autoavaluació dels centres educatius." (Article 145)</p> <p>"[...] Les administracions educatives, [...] podran elaborar plans per a la valoració de la funció directiva." (Article 146)</p>	
--	--	--	--	--	--	--

5.4.3 Anàlisi

A continuació tractarem cada indicador per separat per valorar l'estat de cadascun d'ells.

- *Autonomia pedagògica*

En la LOECE s'establia una autonomia per als centres en la qual, sempre que no discriminaren cap membre de la comunitat educativa i actuaren dins dels límits establerts per les lleis, podrien adaptar els programes als contextos que es desenvolupen, adoptar mètodes d'ensenyament, organitzar activitats extraescolars i culturals i dissenyar les optatives. A més, també tenien autonomia per elaborar el reglament de règim interior del centre, fixar criteris sobre l'avaluació i recuperació dels alumnes, coordinar les funcions d'orientació i tutoria dels alumnes i per últim, els centres tindran autonomia per promoure la investigació i l'experimentació pedagògica.

La LODE pràcticament manté la mateixa autonomia que la LOECE, però afegeix alguns elements com autonomia sobre l'admissió d'alumnes dins dels criteris establerts per les lleis, autonomia per resoldre conflictes i imposar sancions als alumnes, i autonomia per establir relacions de col·laboració amb centres amb fins educatius i culturals. Anys més tard la LOGSE ve a dir el mateix que les dues lleis anteriors però aquesta vegada amb un vocabulari més pedagògic: l'autonomia pedagògica els permet desenvolupar i concretar el currículum en el marc de la seua programació docent. Diguem, doncs, que aquesta autonomia basada en desenvolupar el currículum combina aspectes didàctics i pedagògics. La LOPEGCE amb la introducció del Projecte Educatiu de Centre, aporta més autonomia pedagògica a la didàctica que hi havia. Aquesta llei també dóna autonomia per analitzar i valorar els resultats de les avaluacions que realitze l'administració o qualsevol altre organisme sobre el centre.

Tanmateix amb la primera llei educativa del PP: la LOCE, l'autonomia pedagògica es veu reflectida en les concrecions de les programacions didàctiques, plans d'acció tutorial, a més del Projecte Educatiu de Centre. Per primera vegada, com podem observar apareix el terme programacions didàctiques, aquest terme substitueix al fins al moment anomenat projecte curricular, i es diferencia d'aquest últim, en què les programacions didàctiques supprimeixen el nivell de concreció curricular del centre.

La LOE també segueix amb el terme de Programacions Didàctiques. Aquesta també dóna autonomia per a què els mestres trien els llibres de text i altres materials necessaris per al desenvolupament dels diferents ensenyaments. Per últim, la LOMCE inclou l'autonomia pedagògica dins de la creació i execució del Projecte Educatiu de Centre, però tal i com fan les últimes lleis des d'un punt més didàctic que pedagògic.

- *Autonomia organitzativa i de gestió*

Aquest tipus d'autonomia per part dels centres sostinguts amb fons públics es troba reconeguda a la Constitució de 1978 a càrrec dels professors, pares i alumnes, però com veurem és cada Llei Orgànica la que va definint-la. Tanmateix cada llei no mostra de forma explícita quina és l'autonomia organitzativa i de gestió de cada centre, sinó que s'ha d'anar construint a través de les diferents competències que té cada òrgan col·legiat.

En la LOECE, l'autonomia dels centres els permet als professors i pares elaborar el règim interior del centre i elegir els seus representants en els òrgans col·legiats del centre. Anys més tard, en la LOCE s'augmenta l'autonomia de gestió i organització dels centres. En aquesta per primera vegada es fa referència de forma explícita que els centres eligiran el seu director i l'equip directiu proposat per ell, a més també podran proposar la revocació del nomenament del director previ acord dels seus membres. Sobre el que s'estableix en les lleis, els centres també tenen autonomia per l'admissió d'alumnes, resoldre conflictes sobre els alumnes i imposar sancions sobre ells. A més, podran aprovar el Reglament de Règim Interior, promoure la renovació de les instal·lacions i de l'equip escolar, revisar la seua conservació, supervisar les activitats del centre en els aspectes administratius i establir els criteris de participació del centre en activitats culturals, esportives o recreatives.

Com podem observar a la Taula 4 la LOGSE no fa referència a l'autonomia de gestió i organització que tenen els centres, així que anirem directament a la LOPEGCE. Amb aquesta llei els centres disposen d'una autonomia pràcticament semblant a la de la LODE, simplement s'afegeix que els centres podran dissenyar les seues pròpies normes de funcionament i que els centres tindran competència i hauran d'afavorir l'avaluació en els àmbits de funcionament organitzatiu i de gestió. La llei següent la LOCE conté els mateixos elements que la LOPEGCE, però inclou el Pla de Convivència. Les lleis anteriors també feien referència a la convivència però no tenien un document específic per a ella.

La LOE continua amb la mateixa línia, però els centres adquireixen autonomia per elaborar propostes i informes per iniciativa pròpia. I per últim, la LOMCE conté els mateixos elements que l'anterior, però s'afegeix que els centres podran fixar les directrius per a la col·laboració amb les administracions locals, entitats o organismes, pel que fa referència als assumptes culturals i educatius.

- *Autonomia econòmica*

L'autonomia econòmica dels centres educatius públics als primers anys de la democràcia seguia les normes de la Llei General Pressupostària 11/1977, de 4 de gener. Es pretenia que tots els organismes públics es gestionaren de la mateixa manera per tal d'evitar irregularitats. Llavors la LOECE i la LOGSE, com podem observar, quan parlen d'autonomia econòmica simplement fan referència a aquesta Llei General Pressupostària.

La LOPEGCE de 1995, amplia l'autonomia econòmica dels centres públics. Aquesta permet que les Administracions puguin delegar en els òrgans de govern dels centres públics, perquè així siguin capaces de realitzar adquisició de béns, contractacions d'obres, serveis i subministraments. Aquestes despeses hauran de ser justificades i seguir la normativa dels processos de contractació de les administracions públiques. A més, la LOPEGCE també permet amb l'aprovació prèvia del Consell Escolar adquirir recursos complementaris. Tanmateix aquests hauran de ser utilitzats per a les despeses de funcionament i no podran vindre d'activitats portades a terme per les associacions de pares i alumnes en el compliment dels seus fins. La responsabilitat d'aquesta gestió recaurà en els directors dels centres.

Una vegada la LOPEGCE va donar més autonomia econòmica als centres públics, la LOCE i la LOE van continuar amb la mateixa línia plantejant articles similars. Però la LOMCE, va un pas més i exposa arguments que van molt relacionats amb les avaluacions externes. Aquesta diu que es promourà l'autonomia dels centres però que les decisions preses s'hauran d'avaluar i valorar per tal de poder rendir comptes a les administracions.

- *Inspecció educativa*

Realment la funció inspectora no apareix regulada com a tal fins l'arribada de la LOGSE, però tot i això en la LOECE ja s'apunten algunes competències que tindran les administracions sobre els centres educatius. Llavors la LOGSE dona les següents competències a la inspecció educativa: col·laborar en la millora de la pràctica docent, del

funcionament dels centres i dels processos de renovació educativa. A més, haurà de vetllar pel compliment de les lleis i reglaments, assessorar a la comunitat educativa sobre els seus drets i obligacions i participar en l'avaluació del sistema educatiu.

La LOPEGCE segueix el mateix que la LOGSE però afegeix una competència més a la inspecció educativa. Aquesta competència convertirà als inspectors en assessors dels programes o activats de caràcter educatiu que siguen promogudes per les administracions. Diguem doncs que es produeix un canvi del rol en la inspecció, ja que no sols tindrà la funció de controlar sinó que ara també la de “comercial” de l'administració.

La LOCE continua amb una funció inspectora amb les mateixes atribucions que la LOPEGCE, però amb més capacitat per conèixer la documentació pedagògica i administrativa dels centres, i també el funcionariat haurà de col·laborar amb ell quan ho necessite. La LOE segueix amb les mateixes competències que la LOCE, però sorprèn positivament el fet de que la inspecció també haja d'assegurar la igualtat real entre dones i homes. Per últim, la LOMCE al ser una modificació de la LOE sols aporta un element nou referent a la inspecció. Aquesta haurà de vetllar pel compliment de les normes sobre la utilització de la llengua vehicular.

- *Avaluacions externes*

Com podem observar a la Taula 4 és la LOGSE la primera llei que fa referència a la cerca d'un instrument que permetia conèixer informació del funcionament del sistema educatiu i per poder millorar-lo. Però, en el text d'aquesta llei tot i que es nomena que l'Institut Nacional de Qualitat i Avaluació serà l'encarregat de portar-la a terme, no es defineix cap instrument concret.

Seguidament, s'aprova la LOPEGCE, aquesta potser siga un punt d'inflexió en l'organització escolar. Amb aquesta s'introdueixen en els centres les avaluacions externes que hui en dia han adquirit tan de protagonisme en les tendències internacionals en educació. Aquestes primeres avaluacions externes tenien com a utilitat augmentar la informació i ajudar a la presa de decisions, però també era l'inici de l'augment de la qualitat en l'ensenyament, posat que l'encarregat de crear aquestes proves era l'Institut Nacional de Qualitat i Avaluació.

Amb el canvi de Govern arriba la LOCE la qual és coneguda per la cerca de la qualitat en el sistema educatiu, però com acabem de veure, la millora de la qualitat no és un

aspecte que naix amb aquesta llei i amb el PP, sinó que ja amb la LOPEGCE, el PSOE ja apuntava cap a aquesta direcció. Llavors, si analitzem els articles seleccionats podem observar com aquesta llei regula la creació de proves externes per avaluar el funcionament del sistema educatiu al igual que ho va fer la LOPEGCE.

No obstant això, aquesta llei introdueix un element novador que és la creació d'unes Proves Diagnòstiques que tenen la finalitat de comprovar el grau d'adquisició de les competències bàsiques, però sols amb caràcter formatiu i orientador mai amb efectes acadèmics. Com he dit abans, aquesta llei sols fa que mantindre el canvi de rumb que va iniciar la llei anterior, encara que normalment aquest canvi es sol atribuir a la LOCE.

Amb la LOE segueix tot pràcticament igual, però es recorda que aquestes avaluacions externes no podran servir per establir rànquings entre els diferents centres educatius i no tindran caràcter acadèmic. Però amb l'arribada de la LOMCE es produeix un canvi en el sentit de les avaluacions, de moment no es permet crear rànquings entre els diferents resultats, però sí que aquestes avaluacions tindran efectes acadèmics. Així s'han dissenyat tres avaluacions diagnòstiques que serviran per comprovar l'adquisició de les competències dels alumnes i que decidiran el futur acadèmic, ja que una avaluació negativa no els permetrà continuar amb el curs posterior.

5.5 Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes

5.5.1 Cerca i justificació d'indicadors

Al capítol 2 hem pogut observar com existeixen tres tipus de sistemes educatius en funció de les possibilitats d'elecció d'itineraris que tenen els alumnes en l'etapa obligatòria: comprensius, semicomprendius i diferenciats. Tanmateix al sistema educatiu espanyol sols podem trobar elements comprensius i semicomprendius. Llavors seran aquests dos elements els que utilitzarem com a indicadors en la següent taula.

5.5.2 Taula 5: Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes

<i>Indicadors</i>	LOECE 1980 UCD	LODE 1985 PSOE	LOGSE 1990 PSOE	LOPEGCE 1995 PSOE	LOCE 2002 PP	LOE 2006 PSOE	LOMCE 2014 PP
Comprehensivitat en l'etapa obligatòria	<p>“Els centres docents, en atenció als nivells educatius que impartsquen, poden ser:</p> <p>a) D'Educació Preescolar.</p> <p>b) D'Educació General Bàsica.</p> <p>e) Qualsevol altres que legalment s'establisquen.” (Article 9)</p>	<p>“1. Els centres docents, en funció dels ensenyaments que impartsquen, podran ser:</p> <p>a) D'Educació Preescolar.</p> <p>b) D'Educació General Bàsica.” (Article 11)</p>	<p>“La llei garanteix un període formatiu comú de deu anys, que abasta tant l'educació primària com l'educació secundària obligatòria.” (Preàmbul)</p>		<p>“1. L'ensenyament bàsic comprèn l'educació primària i l'educació secundària obligatòria. L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.</p> <p>2. L'ensenyament bàsic inclou deu anys d'escolaritat. S'iniciarà als sis anys d'edat i s'estendrà fins als setze.” (Article 9)</p>	<p>“1. L'ensenyament bàsic a què es refereix l'article 3.3 d'aquesta Llei és obligatori i gratuït per a tothom.</p> <p>2. L'ensenyament bàsic comprèn deu anys d'escolaritat i es desenvolupa, de forma regular, entre els sis i els setze anys d'edat. No obstant això, els alumnes tindran dret a romandre en règim ordinari cursant l'ensenyament bàsic fins als divuit anys d'edat, complits l'any en què finalitze el curs, en les condicions establertes en aquesta Llei.” (Article 4)</p>	
Elements que fan el sistema educatiu semicomprensiu			<p>“Aquest període formatiu comú a tots els espanyols s'organitzarà de manera comprensiva, compatible amb una progressiva diversificació. En l'ensenyament secundari obligatori, tal diversificació serà creixent, el que permetrà acollir millor els interessos diferenciats dels alumnes, adaptant-se al mateix temps a la pluralitat de les seues necessitats i aptituds, per tal de possibilitar que aconseguisquen els objectius comuns d'aquesta etapa.” (Preàmbul)</p>		<p>“3. A més de les assignatures esmentades, el currículum ha d'incloure assignatures optatives. Correspon a les administracions educatives l'ordenació de l'oferta d'aquestes assignatures optatives, entre les quals s'oferirà obligatòriament una segona llengua estrangera.” (Article 22)</p> <p>“1. En els cursos tercer i quart, els ensenyaments s'organitzaran en assignatures comunes i en assignatures específiques, que constituïran itineraris formatius, d'igual valor acadèmic.</p> <p>2. En tercer curs, els itineraris seran dos: Itinerari Tecnològic i Itinerari Científic-Humanístic. En quart curs seran tres: Itinerari Tecnològic, Itinerari Científic i Itinerari Humanístic.</p>	<p>“3. Sense perjudici que al llarg de l'ensenyament bàsic es garantisca una educació comuna per als alumnes, s'adoptarà l'atenció a la diversitat com a principi fonamental. Quan aquesta diversitat ho requerisca, s'han d'adoptar les mesures organitzatives i curriculars pertinents, segons el que disposa aquesta Llei.” (Article 4)</p> <p>“1. En la definició dels ensenyaments mínims de l'etapa s'inclouran les condicions bàsiques per establir les diversificacions del currículum des de tercer curs d'educació secundària obligatòria, per a l'alumnat que ho requerisca després de l'oportuna avaluació. En aquest supòsit, els objectius de l'etapa s'aconseguiran amb una metodologia específica a través d'una organització de continguts, activitats pràctiques i, si escau, de matèries, diferent de l'establerta amb caràcter general.</p>	<p>“2. L'equip docent podrà proposar als pares, mares o tutors legals la incorporació a un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment d'aquells alumnes que hagen repetit almenys un curs en qualsevol etapa, i que un cop cursat el primer curs d'Educació Secundària Obligatòria no estiguen en condicions de promocionar al segon curs, o que un cop cursant segon curs no estiguen en condicions de promocionar a tercer. El programa es desenvoluparà al llarg dels cursos segon i tercer en el primer supòsit, o només en tercer curs en el segon supòsit.</p> <p>Aquells alumnes que, havent cursat tercer curs d'Educació Secundària Obligatòria, no estiguen en condicions de promocionar al quart curs, podran incorporar excepcionalment a un programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment per repetir tercer curs.</p>

				<p>El quart curs es denominarà Curs per a l'Orientació Acadèmica i Professional Post-obligatòria. Tindrà caràcter preparatori dels estudis post-obligatoris i de la incorporació a la vida laboral.</p> <p>3. Aquells alumnes que, complets els quinze anys i després de l'adequada orientació educativa i professional, opten voluntàriament per no cursar cap dels itineraris oferts, romandran escolaritzats en un programa d'iniciació professional. Així mateix, podran incorporar als programes els alumnes amb setze anys complets." (Article 27)</p>	<p>2. Els alumnes que una vegada cursat segon no estiguen en condicions de promocionar a tercer i hagen repetit ja una vegada a secundària, podran incorporar-se a un programa de diversificació curricular, després de l'oportuna avaluació.</p> <p>3. Els programes de diversificació curricular estaran orientats a la consecució del títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria." (Article 27)</p>	<p>3. Aquests programes aniran dirigits preferentment a aquells alumnes que presenten dificultats rellevants d'aprenentatge no imputables a falta d'estudi o esforç." (Divuit)</p>
--	--	--	--	--	---	--

5.5.3 Anàlisi

- *Comprensivitat en l'etapa obligatòria*

El sistema educatiu espanyol sempre ha sigut un sistema educatiu comprensiu, però des del principi de la democràcia fins al moment actual ha anat ampliant el període d'escolarització obligatòria dels alumnes. Durant la LOECE i la LODE l'educació obligatòria gratuïta sols abastava una etapa d'Educació General. Més tard, amb l'arribada de la LOCE i fins l'actualitat és crea una educació obligatòria gratuïta de 10 anys que abastava des del 6 als 16 anys.

Des del principi de la democràcia el Sistema Educatiu sempre ha apostat per la inserció de l'alumnat en l'educació des de l'Educació Preescolar, però com veiem en cap moment s'ha convertit aquesta en obligatòria, tot i que sí és gratuïta per a tot el món que desitge que els seus fills la cursen.

- *Elements que fan el sistema educatiu semicompremsiu*

Tot i que com hem vist en l'apartat anterior el Sistema Educatiu Espanyol sempre s'ha caracteritzat per la seua comprensivitat, el fet de l'augment de la tasa d'abandonament escolar junt amb la influència de les tendències internacionals han fet que es produguera un canvi cap a un sistema semicompremsiu en el final de l'Educació Secundària Obligatòria.

Com podem observar en l'aspecte pertanyent a aquest indicador de la Taula 5, va ser la LOGSE la primera en introduir la diversitat d'itineraris en l'Etapa d'Educació Secundària però en vistes a satisfer de la millor manera els interessos individuals dins d'un mateix marc comú. Més tard la LOCE, segueix amb la mateixa línia.

Tanmateix, amb la LOE i La LOMCE, la diversitat a banda de satisfer les necessitats individuals també està centrada en reduir la tasa d'abandonament escolar i per tant, ambdós incorporen programes de diversificació curricular que pretenen que els alumnes amb menys capacitats puguen aconseguir obtindre el Graduat Escolar.

6. Conclusions

Aquest capítol de les conclusions el dividirem en dues parts. En la primera part s'inclouran les conclusions generals de cadascuna de les cinc llibertats en l'ensenyament triades i en la segona part es col·locaran les conclusions generals que fan referència a tot el treball. Així doncs, comencem amb la primera part de les conclusions:

Primera part

A continuació, en aquesta primera part veurem quina ha sigut l'evolució de cadascuna de les llibertats en l'ensenyament triades en aquest treball i extraurem conclusions de cadascuna d'elles.

- *Llibertat de càtedra*

Com hem pogut observar en l'anàlisi del capítol anterior, la llibertat de càtedra tot i ser una llibertat constitucional amb el pas dels anys s'ha posat al nivell del dret a què els centres tinguen ideari propi, encara que aquesta última no és una llibertat reconeguda en la Constitució de 1978.

Siga com siga la llibertat de càtedra ha perdut interès per als polítics i potser per a la societat espanyola i un fet que ho demostra és la poca presència en les lleis educatives d'ensenyament. Possiblement, aquest fet tinga la seua explicació en què després de la Sentència del Tribunal Constitucional poc més quedava a dir i quedà tancat aquest debat.

- *Llibertat de creació de centres educatius*

Vulguem o no el Sistema Educatiu Mixt, que combina centres públics i centres concertats-privats, a Espanya és una realitat consolidada. Encara que els polítics creadors de la Constitució de 1978 no hagueren pensat mai en que aquest sistema es consolidara; el fet és que per uns arguments o per altres els distints partits polítics han acabat dictant lleis a favor de mantindre aquest sistema que va nàixer com a provisional.

Però l'evolució cap a aquest sistema és un poc estranya, ja que aquest sistema és compartit pels ideals del PP o de l'extingida UCD, però difícilment encaixava amb els

ideals del PSOE, ja que en un principi tenia uns ideals molt contraris a aquest sistema tal com hem vist al Capítol 2 quan els fa referència al pacte per crear la Constitució de 1978.

Dos anys després de la Constitució, la UCD amb la LOECE ja va aconseguir allò que el PSOE havia evitat que estiguera present a la Constitució: que els centres educatius tingueren dret a un ideari propi. Aquest fet no va sorprendre a ningú, però sí el fet de que el PSOE anys després amb la LODE no suprimira aquest dret a tindre ideari al que tant en contra havia estat. Tanmateix el PSOE tenia un problema més important que resoldre com era el dèficit educatiu que arrastrava Espanya.

Per resoldre'l va dissenyar un Sistema Educatiu Mixt de centres públics i privats-concertats. Aquest sistema va aconseguir el seu objectiu, però com hem vist el PSOE el va proposar com un element provisional ja que els seus ideals cercaven una escola pública en la que tinguera cabuda tothom.

Una vegada superat el dèficit d'escolarització el PSOE ha disposat de nombroses oportunitats per anar poc a poc suprimint concerts i engrandint l'escola pública, però com s'ha demostrat les seues intencions han sigut unes altres. El PSOE en compte d'anar reduint els concerts va optar per regular aquest Sistema Educatiu Mixt per tal de que funcionara amb les mínimes irregularitats possibles. D'aquesta manera el PSOE va aconseguir que els centres privats-concertats pogueren ser triats per qualsevol alumne sense despeses addicionals, que funcionaren de forma democràtica junt a la participació de la comunitat educativa, que foren regulats per la inspecció... però per contra aquest fet va provocar l'assentament del sistema.

Potser si analitzem aquest Sistema Educatiu Mixt el podríem valorar com un sistema perfecte ja que pot donar cabuda a tothom, als que volen una escola de titularitat pública gratuïta per als seus fills i als que volen una escola de titularitat no pública però mantinguda amb fons públics. Però aquest sistema encara que estiga ben regulat té llacunes, posat que és l'oferta la que organitza la demanda i no a l'inrevés. El que vull dir és que en moltes ciutats no disposaran de la suficient oferta per cobrir les demandes, o inclús en moltes localitats en les que sols existeix un col·legi els pares no tenen l'oportunitat de triar centre.

Els governs estan al corrent d'aquests fets i per això intenten regular en favor d'aquest equilibri entre llibertat i igualtat sempre dins de la ideologia de cada partit. La LODE va

ser la primera llei que va previndre aquestes situacions i ja va crear normativa, però bàsicament en l'aspecte econòmic. La LOPEGCE va ser la següent i introdueix un element controvertit: els centres educatius podran utilitzar els beneficis de les quotes i de les activitats extraescolars per millorar les instal·lacions sempre que aquests cobraments estiguen aprovats pels consells escolars i per l'administració. Amb aquest element, per una banda es diu que qualsevol tipus de cobrament serà voluntari per als alumnes, però d'altra banda aquests seran utilitzats per a la millora del centre. Per tant, és possible que alguns centres augmentant el valor de les quotes o de les activitats extraescolars per tal de millorar el centre, deixen fora a alumnes amb pocs recursos pel fet de que no poder fer front a aquestes despeses voluntàries els pugui fer sentir inferiors. Aquesta proposta el que busca és que els centres concertats siguin autosuficients i no hagen de demanar diners a l'administració per tal de mantindre o millorar les seues instal·lacions.

La LOE en vista de que encara existia desigualtat entre els centres concertats i públics, va crear una matriculació distribuïda dels alumnes amb necessitats educatives especials per tal de que tots els centres es feren càrrec d'aquests alumnes. També, la LOE incorpora una regulació que obliga a mantindre escolaritzats als alumnes fins al final de l'etapa obligatòria a no ser que els pares o tutors desitgen canviar de centre, o s'apliquen supòsits que preveu la normativa sobre els drets i deures dels alumnes. Amb la LOE tal i com podem observar fa el sistema més just, però fa que s'assente encara més. La LOMCE torna a regular sobre l'admissió d'alumnes amb Necessitats Educatives Especials i sobre els alumnes de tardana incorporació, ja que aquest dos casos segueixen sense estar resolts en condicions d'igualtat.

A banda de les limitacions als centres concertats per aconseguir l'equilibri entre la llibertat i la igualtat, les administracions pel fet de subvencionar als centres concertats i deixar-los que tinguen ideari propi també imposa altres limitacions. Com hem vist va ser el PSOE en 1985 el primer en fer referència a aquest fet a través del Reial Decret 2377/1985.

Després d'aquest Reial Decret mai es va tractar amb tanta profunditat aquest tema. Tot i això, la LOPEGCE també incorpora regulacions que de ser incomplides tindran sancions i podran acabar amb el règim de concerts d'eixe centre. És lògic que a canvi del concert els governs imposen clàusules que de no complir-les trenquen amb aquest concert, però

per veure si es compleixen o no és necessari que la inspecció educativa faça correctament la seua funció.

Com he dit en aquest mateix apartat, aquest Sistema Educatiu Mixt podria ser un sistema educatiu “perfecte” o almenys el que més gent pot contentar, però no cap dubte que és necessari que no sols es vaja regulant sobre els aspectes que sorgeixen nous, sinó que també s’han d’ampliar els mecanismes de control. Els nostres Governos han advocat per aquest sistema educatiu, hi haurà molta gent que no el compartisca, però el cert és que canviar-lo hui per hui és pràcticament impossible. Així que, una vegada hem dissenyat aquest sistema el necessari és cercar normes i regulacions per a què funcione el millor possible.

- *Llibertat d’elecció de centre per part dels pares*

La Constitució de 1978 ja reconeix en l’Article 27.1 la llibertat d’ensenyament. Així que des del principi de la democràcia els pares tenien dret a elegir centres diferents als de titularitat pública. Tanmateix els aspectes que ens interessen d’aquest apartat és conèixer quins mecanismes han permès que l’elecció d’un centre diferent als de titularitat pública fóra efectiva. Així que com hem vist, finalment ens hem quedat amb dos indicadors gratuïtat i els mecanismes de selecció d’alumnes quan no queden places suficients.

Primer començarem parlant de la gratuïtat d’aquesta educació diferent a l’Estat. Tot i que la Constitució de 1978 sols fa referència a que els centres privats puguen rebre alguna subvenció, com hem pogut examinar amb les lleis posteriors a aquesta i sobretot en la LOCE, es van concertar centres educatius privats pel tal d’acabar amb el dèficit d’escolarització. Encara que el PSOE va dissenyar la LOCE amb aquesta intenció, el fet és que va produir un altre efecte no desitjat per a ells.

Així, aquesta llei va donar peu a un altre plantejament: per tal de que els pares puguen triar una educació diferent a la que proposa l’Estat, serà necessari que aquesta siga gratuïta. D’aquesta forma, els partits liberals argumenten la necessitat de la subvenció total per tal d’evitar el monopoli de l’Estat en educació i afavorir la igualtat per a que tothom puga matricular als seus fills en aquest centres sense discriminació per motius econòmics.

Fins ací hem pogut comprovar que en Espanya actualment, i des de ja fa prou dècades, els pares o tutors que desitgen portar als seus fills a centres diferents als de titularitat estatal ho poden fer de manera gratuïta. Tanmateix, després de la gratuïtat sorgeix un altre problema i és que aquest dret en moltes ocasions no es pot exercir, ja siga per que en la localitat no existisquen col·legis de no titularitat pública, o com passa en la majoria de ciutats espanyoles, que no existisquen suficients places per als alumnes que demanden ingressar a aquest tipus de centres concertats.

En la Taula 3 i en el posterior anàlisi hem pogut comprovar com els governs, conscients de que aquest problema està present, poc a poc han anat augmentant el nombre de regulacions referides a aquest tema.

Però com hem vist en la Taula 2 existeix una paradoxa molt gran amb el funcionament d'aquests centres. Per una banda, aquests centres, com a concertats per l'Estat no poden tindre activitats extraescolars o altres tipus d'activitats amb caràcter lucratiu per tal de no perjudicar a l'alumnat amb menys recursos. Per l'altra banda, aquests centres poden rebre quotes (sempre que estiguen aprovades pel consell escolar i l'administració) i utilitzar aquests diners junt amb els de les activitats extraescolars per tal de millorar les instal·lacions. Així que els pares que formen els Consells escolars d'aquests centres és lògic que vulguen les millors instal·lacions per als seus fills i intenten pujar les quotes i les recaudacions. D'aquesta manera s'exclouran als alumnes amb menys recursos, encara que aquestes quotes siguen voluntàries.

Com hem pogut constatar un sistema educatiu que permeta als pares o tutors triar centres gratuïts diferents als de titularitat Estatal, és un sistema educatiu molt complet i complex, però també ens hem pogut adonar que, tot i que els governs han creat moltes regulacions, és molt difícil o impossible en molts casos que tothom pugua ser admès en el centre que més s'acomode als seus pensaments religiosos o filosòfics.

- *Llibertat dels centres (autonomia dels centres públics)*

Una de les qüestions que serveix per justificar la majoria de les reformes educatives a Espanya és la necessitat d'un augment en l'autonomia dels centres educatius. Però com hem observat l'autonomia pot ser un concepte molt ambigu, ja que ens podem referir a nombrosos tipus d'autonomia.

Després d'haver analitzat els tres tipus d'autonomia per separat és el moment de fer una valoració general de l'evolució de l'autonomia dels centres. No cap dubte que des de la Constitució de 1978 l'autonomia dels centres ha anat augmentant progressivament. Si comencem per l'autonomia pedagògica podem adonar-nos com aquesta va anar creixent fins arribar a la LOPEGCE. Però amb l'arribada de la LOCE es produeix un canvi de rumb, així l'autonomia més que pedagògica passa a ser didàctica. Així és converteix la tasca de programar en menys reflexiva i més instrumentalitzada. Per tant, l'autonomia pedagògica augmenta, però sempre dins d'uns paràmetres molts definits que no es poden traspasar.

Pel que fa referència a l'autonomia de gestió i organitzativa, aquesta ha augmentat de forma més considerable que l'autonomia pedagògica. Actualment, després de tots aquests anys de reformes educatives, els centres educatius tenen autonomia per realitzar nombrosos projectes: el Reglament de Règim Interior, el Pla de Convivència, Normes de Funcionament... També tenen autonomia per revocar al director o qualsevol membre de l'equip directiu.

A més, tenen autonomia per avaluar tots els aspectes del centre, per l'admissió d'alumnes, per promoure la renovació de les instal·lacions i de l'equip escolar i inclús poden fixar directrius per a formular acords amb les administracions locals o altres entitats pel que es refereix als assumptes culturals o educatius.

En referència a l'autonomia econòmica ha passat el mateix que l'autonomia de gestió i organitzativa, ha anat augmentant considerablement. En un principi, l'autonomia dels centres públics era molt limitada i responia a la Llei General Pressupostària, però com hem vist poc a poc els governs han creat lleis perquè les administracions puguen delegar en els òrgans de govern dels centres públics per tal de que puguen adquirir béns, contractacions d'obres, serveis i subministraments. Però tota autonomia comporta una responsabilitat i és per això que poc a poc les últimes lleis i en concret la LOMCE hauran de rendir comptes a les administracions de l'ús que facen d'aquesta autonomia.

Si fem un repàs global de l'autonomia de centres, podem observar com l'autonomia de gestió i organització i l'autonomia econòmica han augmentat considerablement, i l'autonomia pedagògica tot i que ha augmentat s'ha desplaçat, com hem vist, cap una autonomia instrumentalitzada i molt definida, més didàctica que pedagògica.

També hem pogut observar com l'autonomia sempre comporta una responsabilitat i és per això que en aquesta llibertat he inclòs els indicadors d'inspecció educativa i d'avaluacions externes. La inspecció educativa sempre ha format part dels mecanismes de control de l'administració, però en les últimes lleis amb l'aparició de les avaluacions externes, la inspecció ha deixat de tindre un rol tan controlador en favor d'un rol més assessor i representant dels programes que ofereix l'administració.

Aquest fet de canvi de rol en la inspecció s'ha produït pel pes que actualment tenen les avaluacions externes. Aquestes s'han convertit per als governs en els principals indicadors per comprovar el funcionament del sistema educatiu. Per tant, l'únic objectiu dels governs és que la puntuació d'aquestes proves augmente. Així que, ara és la inspecció el braç d'unió amb l'administració per tal de facilitar les eines per millorar els resultats.

Si fem un repàs veurem com l'autonomia global dels centres ha augmentat considerablement al llarg de les diverses lleis educatives espanyoles, però, no deixa de ser una autonomia restringida, ja que no sols està emmarcada dins d'uns paràmetres sinó que també s'hauran de rendir comptes dels resultats obtinguts a través de les avaluacions externes i altres mecanismes de control.

- *Llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes*

Espanya, com hem vist, va apostar per un sistema educatiu comprensiu. Aquest ha afavorit la integració de tots els alumnes i l'ascensor social, permetent que tothom, independent del context socioeconòmic del que provinguera, poguera tindre una carrera professional d'èxit gràcies a l'educació.

Però l'augment del nombre d'alumnes fins arribar al 100 per cent de l'escolarització de la població junt a altres factors, ha provocat que augmente de forma considerable les xifres del fracàs escolar a Espanya. Aquest problema ha sigut tant important que inclús els Governos han hagut de redefinir el sistema educatiu fins convertir-lo en un sistema semicomprensiu. Així, les últimes lleis educatives espanyoles han anat incorporant itineraris als últims cursos de l'etapa obligatòria per tal de donar eixida als alumnes que les seues capacitats no els permetien seguir el ritme o per als que preferien un aprenentatge més enfocat al món laboral.

Tanmateix com hem pogut verificar en aquest treball, aquest fet d'introduir sistemes semicomprendius no és propi d'Espanya, ja que les tendències europees en educació també apunten cap als sistemes semicomprendius, ja siguin països que provenien de sistemes diferenciats o comprendius.

Segona part

Al llarg d'aquest treball hem tingut l'ocasió de conèixer quina ha sigut l'evolució de les cinc llibertats en l'ensenyament seleccionades i també hem constatat com s'anunciava a la hipòtesi inicial que, realment les lleis educatives estan definides en gran part per l'abast de cadascuna de les seues llibertats en l'ensenyament. Per comprovar aquest fet sols és necessari fixar-nos en què els indicadors seleccionats contenen quasi tots els aspectes que conformen les lleis educatives. D'aquesta manera si canviarem algun d'aquests indicadors canviaria notablement el significat de les lleis educatives.

Per exemple, si agafàrem l'indicador de la Taula 2: Dret a tindre un ideari, i el suprimirem canviaria de forma radical la visió de les lleis, posat que la pluralitat que es cerca entre centres actualment a Espanya, passaria a ser una pluralitat dins d'un mateix centre, ja que tots els centres serien més semblants. Així que agafant cada indicador podríem anar pensant l'efecte que tindria la modificació de cadascun d'ells i podríem comprovar que com acabe de nomenar les llibertats en l'ensenyament són una peça clau en les reformes educatives.

Després de veure la influència que tenen en les lleis les llibertats en l'ensenyament, és lògic pensar que els partits polítics no són aliens a aquest fet i les utilitzen per plasmar en aquestes els seus ideals. És per això, que cada ideologia ha dissenyat la seua posició enfront de cada llibertat, encara que, l'únic moment que la defensaren amb força va ser durant la redacció de la Constitució de 1978.

A continuació a través de les taules de juxtaposició, els anàlisis i les posteriors conclusions de cada llibertat, anirem un pas més endavant per tal d'acomplir l'objectiu principal d'aquest treball. Així, relacionarem quins aspectes de les llibertats en l'ensenyament han emprat els diferents partits polítics per crear cadascuna de les set lleis educatives i comprovarem si van seguir els seus ideals o no.

- *LOECE*

Aquesta va ser l'única llei que va tindre ocasió de crear l'UCD. Ara analitzarem cadascuna de les cinc llibertats i comprovarem si corresponen als seus ideals. Com hem pogut observar al Capítol 2, l'UCD durant la redacció de la Constitució de 1978 va voler per damunt de tot incloure el dret a que els centres tingueren ideari, però no ho va aconseguir.

Tanmateix aquest no va ser un problema per a l'UCD posat que, dos anys més tard van poden introduir aquest element. D'aquesta forma aquest partit sí que va aconseguir plasmar els seus ideals. Per una banda va introduir l'ideari de centres i per l'altra, tot i que no va poder llevar la llibertat de càtedra perquè és una llibertat constitucional, va aconseguir limitar-la amb l'aparició de l'ideari.

Pel que fa referència a la llibertat d'elecció per part dels pares, aquesta també s'adapta a la ideologia de l'UCD, ja que aquesta preveia que els pares pogueren portar als seus fills als col·legis que més s'acomodaren als seus pensaments religiosos o filosòfics. Però, en la pràctica aquesta no era una llibertat real, posat que per aquestes dates l'educació obligatòria encara no arribava a tothom.

Si parlem de les llibertats dels centres (autonomia dels centres) i de la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes. Aquestes encara no es poden valorar perquè al ser la primera llei educativa de la democràcia encara no tenen massa protagonisme. Tot i això, si ens fixem en el govern que va realitzar aquesta llei haguera estat més a favor d'una autonomia dels centres més encarada a l'organització, la gestió i l'economia que a la pedagogia. En l'aspecte del sistema comprensiu o semicomprensiu, per aquestes dates a Espanya sols es pensava en què l'educació arribara a tothom i res més. No obstant això, si aquest partit governara actualment a Espanya possiblement seria defensor d'un sistema semicomprensiu.

- *LODE*

La LODE va ser la primera oportunitat del PSOE de poder crear una llei educativa. Sols pel nom d'aquesta ja hi havia moltes esperances depositades en ella per tal d'acabar

amb el dèficit educatiu. Aquesta va aconseguir el seu propòsit principal però va haver de cedir en alguns aspectes.

Si comencem amb la llibertat de càtedra ens adonarem que aquesta no va canviar molt respecte la llei anterior, tot i ser una llei dissenyada per un govern progressista en oposició al govern de centre. El PSOE va tindre l'oportunitat d'augmentar la llibertat de càtedra per als professors, tal i com ho entenia durant la redacció de la Constitució de 1978, però com sabem per tal de complir amb el seu objectiu principal va haver de donar-li més importància a la llibertat de creació de centres educatius. D'aquesta forma, va decidir que acceptar la subvenció i l'ideari dels col·legis privats seria més beneficiós per al Sistema Educatiu Espanyol que mantindre una llibertat de càtedra amb menys restriccions.

Així doncs tenim un exemple de com el PSOE en contra dels seus ideals va aprovar una llei per resoldre un problema més important. Pel que fa a la llibertat d'elecció de centre per part dels pares, no cap dubte que aquesta va augmentar en gran mesura com a conseqüència de la implantació del Sistema Educatiu Mixt que concertava els centres privats que ho desitjaren i compliren les condicions.

Llavors ens resten dues llibertats, la llibertat dels centres (autonomia) i la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes. De la primera podem dir que va augmentar en tots els aspectes al mateix temps, i no es va decantar més per l'autonomia pedagògica més pròpia d'un partit progressista. Així que aquest no va ser un aspecte destacable. De la segona es va decantar, com és lògic en una llei que busca l'escolarització total, per un sistema educatiu comprensiu, i tot i que el sistema educatiu comprensiu pot encaixar dins dels ideals del PSOE, en aquesta ocasió no van tindre més opció que aquesta.

- *LOGSE*

La LOGSE ha sigut la llei més pedagògica de la Democràcia i és per això, com hem pogut veure en l'anàlisi, conté menys elements referents a les llibertats d'ensenyament. Així, si ens fixem bé aquesta llei no modifica molt en la disposició de les llibertats en l'ensenyament i continuen pràcticament igual que en la LODE ja que va ser creada pel mateix partit. No obstant això, introdueix dos elements que coarten l'autonomia dels centres educatius: la inspecció educativa i les avaluacions externes. Tanmateix de les avaluacions externes sols es parla en la llei, que seran necessaris mecanismes de control

per tal de contrarestar l'augment de l'autonomia dels centres, però de moment encara no es defineix cap instrument de control. De la inspecció educativa sí que es delimiten amb claredat quines seran les seues competències. Aquestes mesures de control que s'introdueixen amb la LOGSE, podrien emmarcar-se dins de la ideologia del PSOE perfectament.

A més, aquesta llei va ser la primera que va introduir elements semicomprendius dins de la comprensivitat del Sistema Educatiu Espanyol. Aquesta mesura corresponia a l'afavoriment dels interessos dels alumnes i no pretenia seleccionar, ni separar als alumnes per les seues condicions intel·lectuals. Així, aquesta mesura també es podria emmarcar dins de la ideologia del PSOE.

- *LOPEGCE*

Després de la LOGSE, com sabem, el PSOE va tindre una altra oportunitat de crear una llei educativa. Aquesta nova llei, ja no era exclusivament pedagògica i contenia molts més elements interessants per a l'estudi d'aquest treball. La LOPEGCE va ser per al PSOE, la millor oportunitat per haver pogut tornar als ideals preconstitucionals que el caracteritzaven.

Quan aquesta llei es va aprovar ja feia 10 anys de la implantació de la LODE i amb el dèficit d'escolarització resolt, era un bon moment per tal d'anar suprimint concerts als col·legis privats i augmentar la xarxa pública. Però, açò no va ocórrer. Aquest fet podria tindre la seua explicació en que la llibertat d'elecció del centres per part dels pares havia agafat molta importància i tot i que va començar com una cosa provisional s'havia convertit en un sistema prou assentat i inamovible.

Siga com siga el PSOE amb aquesta llei va decidir la continuïtat d'aquest Sistema Educatiu Mixt. Per tant, la llibertat de càtedra, la llibertat de creació de centres educatius i la llibertat d'elecció dels pares va ser redactada de forma semblant a la LODE i a la LOGSE. Simplement s'afegeixen més regulacions a la llibertat de creació de centres educatius i a la llibertat d'elecció dels pares per tal de crear un sistema més just i equitatiu per a tothom. Així com hem pogut observar es van incloure regulacions de tot tipus des de l'admissió d'alumnes a l'organització de l'equip directiu dels professors.

Indubtablement, aquestes mesures van aconseguir un sistema més just, però també el van fer més inamovible.

Pel que fa referència a la llibertat dels centres aquesta és la que més autonomia els aporta tant en l'àmbit econòmic com en el pedagògic. Però no obstant això, també dóna més capacitat a la inspecció educativa per requerir documents o vigilar el funcionament del centre. A més, aquesta llei també introdueix les primeres avaluacions externes. Així que aquesta llei ha sigut la que ha proporcionat més autonomia als centres però per altra banda, també va introduir més limitacions.

Per últim, aquesta llei no inclou cap article que faça referència a la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes i per tant es continua amb el que va proposar la LOGSE uns anys abans.

- *LOCE*

La primera llei educativa del PP, com és lògic va continuar amb el Sistema Educatiu Mixt. Així que va mantindre les relacions que existien fins al moment entre la llibertat de càtedra i la llibertat de creació de centres educatius. Sols va aportar algunes matisacions per tal d'afavorir més encara la pluralitat entre centres. D'aquesta manera, com hem vist, aquesta llei va deixar clar que qualsevol alumne al matricular-se en un centre acceptava l'ideari d'aquest. Aquesta mesura que potser no canvia molt, ja que no és lògic que els pares matriculen als seus fills en centres amb idearis molt distints a les seues concepcions, però va servir per sentenciar quins eren els ideals del PP.

Pel que fa referència a la llibertat dels centres es produeix una menuda modificació en l'autonomia pedagògica ja que es passa, com hem comprovat, de projectes curriculars a programacions didàctiques i aquestes resten autonomia pedagògica. Així el PP que encara que vol donar llibertat als centres per a què puguem adaptar-se als contextos, no creuen que si els centres disposen de més autonomia pedagògica siguen més capaços de que els alumnes adquirisquen les competències bàsiques amb el major grau possible. És com si aquesta llei pretenguera que la feina dels mestres fóra més instrumentalitzada i estandarditzada per a què els centres es puguem dedicar simplement a ensenyar aquestes competències que seran les mateixes que s'avaluaran després amb els mecanismes externs d'avaluació que dissenya aquesta llei. Així que en conjunt la llibertat de centres

possiblement no es veu reduïda, però no hi ha dubte que la llibertat que s'ofereix aquests centres és una llibertat diferent.

Pel que fa referència a la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes, aquesta introdueix itineraris als últims cursos de l'etapa obligatòria. Aquesta mesura encaixa perfectament amb els ideals del PP, i té una intenció d'afavorir els interessos dels alumnes.

- *LOE*

Abans de començar amb el comentari d'aquesta llei és bo recordar que aquesta tot i que va estar realitzada pel PSOE es tracta d'una llei que pretenia un pacte educatiu i per això, hi ha aspectes que intenten ser molt neutrals.

Amb el Sistema Educatiu Mixt més que implantat, el PSOE, va decidir acabar amb qualsevol irregularitat econòmica que poguera sorgir dels centres concertats i per això van regular encara més aquest aspecte. Pel que fa a la llibertat d'elecció dels pares a elegir centre, aquesta llei no aporta cap element significatiu. Llavors, al igual ocorre amb la llibertat dels centres, tot i que la introducció de les programacions didàctiques no és un element que agradara molt al PSOE ho van deixar perquè aquesta intentava cercar les mínimes modificacions per tal que els demès partits acceptaren el pacte.

Si ens fixem ara en la llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes, podem observar com per primera vegada la intenció de la LOE no és sols de satisfer els interessos dels alumnes, sinó que també introdueix programes de diversificació curricular que pretenen que els alumnes amb menys capacitats però amb interès, puguin obtenir el Graduat Escolar.

- *LOMCE*

Per últim la LOMCE simbolitza el canvi més diferent en referència a algunes de les llibertats en l'ensenyament. Pel que fa a la llibertat de creació de centres educatius, encara que segueix amb la mateixa línia amb una xarxa de centres educatius públics i privats concertats, aquesta llei introdueix que els centres que segreguen els seus alumnes per

sexes podran estar subvencionats en la seua totalitat per l'Estat. Aquesta mesura que ha sigut recolzada pels sectors més conservadors del PP, obri encara més el ventall de possibilitats que tenen els pares de poder triar centre escolar per al seu fill.

Tanmateix per altra banda aquesta també lleva llibertat d'elecció als pares a l'hora d'escollir centre en l'etapa post-obligatòria, posat que la LOMCE introdueix que alguns centres puguen proposar un criteri de rendiment acadèmic que han de superar els alumnes per a l'admissió. Tot i això, es compensa aquest criteri amb que els centres podran augmentar un 10% la ràtio de les aules per satisfer les necessitats d'alumnes amb necessitats educatives especials o amb alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu per trasllat de la unitat familiar. Aquestes mesures serien pròpies d'un govern progressista, ja que cerquen la igualtat dins del sistema, però el PP, possiblement les introdueix, com acabe de dir, per contrarestar la mesura anterior o per evitar que l'oposició es queixe de que el sistema no funcione correctament.

Pel que fa a la llibertat dels centres la LOMCE introdueix més autonomia en tots els àmbits, però també més restriccions. Aquestes són causa de les tres proves estandarditzades col·locades al llarg de l'etapa obligatòria i que tindran valor acadèmic. Amb aquestes proves els docents, vulguen o no, hauran de dedicar la major part del seu temps a preparar als alumnes per a aquestes proves. Així que un augment de l'autonomia de centres no té cap sentit, si els docents han d'estar pendants d'altres elements que encara que per a ells no siguen tant importants decidiran si estan realitzant bé o no la seua tasca.

La llibertat d'elecció d'itineraris per part dels alumnes no sofreix cap modificació respecte a la LOE. Aquesta bàsicament encara que puga respondre a les inquietuds individuals cerca la disminució de la taxa de fracàs escolar.

Després d'aquest repàs de les lleis educatives en les que hem pogut observar en quins aspectes es trobaven reflectits les ideologies dels diferents partits i en quins no, és el moment de fer una reflexió final sobre aquest treball. Tot i que la majoria de lleis educatives han sigut realitzades pel PSOE i el PP sembla que les lleis educatives espanyoles hagen sigut creades per un sol partit ja que de vegades dóna la sensació que siguen evolucions unes d'altres, però sense massa canvis bruscos.

Amb la rivalitat que tenen ambdós partits, les lleis educatives podrien haver estat marcades per canvis d'una banda a altra de les diverses llibertats en l'ensenyament, però hem tingut l'oportunitat d'observar com no ha sigut així. També és cert que el PSOE en la composició d'aquest sistema ha hagut de renunciar a més ideals que el PP i ha afavorit que aquests canvis no es produgueren.

Però siga com siga en l'evolució d'aquest sistema educatiu hem vist com hem passat de donar importància a unes llibertats a donar-li importància a unes altres. En un principi, la llibertat de càtedra i la llibertat de creació de centres eren les que més preocupaven als polítics, però com constatat en les últimes lleis, ara són les altres tres llibertats en les que es centren més els governs a l'hora de dissenyar les lleis educatives.

Per últim, sols dir que en aquesta societat en la que tot el món té cada vegada més drets i deures, sols podrem conviure si trobem l'equilibri entre aquests. És per això que si ens fixem, la majoria de llibertats tractades en aquest treball apunten en la majoria de casos cap a la cerca de l'equilibri entre tots els elements. I és possiblement quan s'aconsegueix l'equilibri entre les diverses llibertats quan deixen de tindre importància, tal com ha ocorregut en la llibertat de càtedra i la llibertat de creació de centres.

7. Bibliografía

- Arce Gómez, C. (2004). La libertad de cátedra. *Revista de ciencias jurídicas*(104), 71-90.
- Bolívar Botía, A. (2004). La autonomía de centros escolares en España: entre declaraciones discursivas y prácticas sobrerreguladas. *Revista de Educación*(333), 91-116.
- Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (Estrasburg, 12-12-2007).
- Concordat entre la Santa Seu i Espanya. Ciutat del Vaticà, 3-1-1979.
- Constitució Espanyola. Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) núm. 311, de 29 de desembre de 1978, pàgines 29313 a 29424 (112 pp.)
- Constitució de la República Espanyola. Corts Constituents (Gaceta de Madrid. Núm. 344, de 10 de desembre de 1931).
- Convenció relativa a la Lluita contra les Discriminacions en l'Esfera de l'Ensenyament (París, 14-12-1960). Ratificada per Espanya el 13-10-1969.
- Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals (Roma, 4-11-1950). Ratificada per Espanya el 26-9-1979 (BOE de 10-10-1979).
- Embid Irujo, A. (1983). *Las libertades en la enseñanza*. Madrid: TECNOS.
- Fernández Llera, R., & Muñoz Pérez, M. (2012). Colegios concertados y selección de escuela en España: un círculo vicioso. *Presupuesto y Gasto Público. Secretaría de Estado de Presupuestos y Gastos.*, 97-118.
- López Noguero, F. (2002). El análisis de contenido como método de investigación. *XXI, Revista de educación*, 167-179.
- Merino, R., Casal, J., & Garcia, M. (2006). ¿Vías o itinerarios en el sistema educativo? La comprensividad i la formación profesional a debate. *Revista de educación*(340), 1065-1083.
- O.N.U.: Declaració Universal dels Drets Humans, 1948.

Pacte Internacional de Drets Econòmics Socials i Culturals (New York, 16-12-1966).
Ratificada per Espanya el 17-4-1977 (BOE de 30-4-77).

Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (New York, 19-12-1966). Ratificada per
Espanya el 13-4-1977 (BOE de 30-4-77).

Ple. Sentencia 5/1981, de 13 de febrer de 1981 (BOE núm. 47, de 24 de febrer de
1981).<http://www.tribunalconstitucional.es/es/jurisprudencia/paginas/Sentencia.aspx?cod=16631>

Reial Decret 2377/1985, de 18 de desembre, pel que s'aprova el Reglament de Normes
Bàsiques sobre els Concerts Educatius.

Vidal Prado, C. (2003-2004). Veinticinco años de libertades educativas. *Revista de
Derecho Político*(58-59), 193-213.

Villarroya Planas, A., & Escardíbul Ferrà, J. O. (2008). Políticas públicas y posibilidades
efectivas de elección de centro en la enseñanza no universitaria en España.
PROFESORADO. Revista de currículum y formación del profesorado, 1-26.

Lleis orgàniques d'educació emprades

Llei Orgànica 5/1980, de 19 de juny, per la que es regula l'Estatut de Centres Escolars.

Llei Orgànica 8/85 de 3 de juliol reguladora del dret a l'educació.

Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre de 1990, d'Ordenació General del Sistema Educatiu.

Llei Orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de la participació, l'avaluació i el govern dels
centres docents.

Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació.

Llei Orgànica 2/2006 de 3 de maig d'Educació.

Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.